

ΕΤΟΣ Ε

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἐννάτος

Συνδρομή ἰσησκή: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20.—Ἀποστέλλεται ἐργονομικῶς
1 (ἀνοικτὸν ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἰς ἐτήσια)—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

25 Μαΐου 1880

Πανομοιοτύπον τῆς υπογραφῆς τοῦ
ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΟΥ

Ανδρ. Μουσ. Ξυδ.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Ι. Φιλήμονος].

Χαρακτηρισμός τοῦ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΟΥ

Οἱ κοινὸι ἄνδρες μετέχουσι τῆς τύχης τοῦ
ἔθνους εἰς ὃ ἀνήκουσι, συμμερίζονται τὰ παθή-
ματα αὐτοῦ καὶ τὰς περιπετείας, τὴν ἀκμὴν ἢ
τὴν παρακμὴν, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν δόξαν ἢ τὴν
δυστυχίαν καὶ ἀδοξίαν του· ἀλλ' οἱ ὀλίγοι ἐκεῖ-
νοι ἔξοχοι, εἰς οὓς ὁ Θεὸς ἀπένειμε τὸ δῶρον τῆς
μεγαλονοίας, ἐκπροσωποῦσιν ἐν ἑαυτοῖς ὅλον τὸ
ἔθνος των, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σκότει τῆς δουλείας
καὶ τῆς βαρβαρότητος διαλαμβάνουσιν ὡς ἀναμνή-
σεις παρελθόντος μεγαλείου, ὡς ἐλπίδες μελ-
λούσης ἀναγεννήσεως. Τοιοῦτος ὁ περικλεῆς Ἀν-
δρέας Μουστοξύδης. Ὅτε ἐγεννήθη εἰς Κέρκυραν,
τὴν τοποῦτόν ὑπ' αὐτοῦ δοξασθεῖσαν, ἡ λοιπὴ
Ἑλλάς ἐστέναζεν ἄσημος καὶ σχεδὸν ἐξαλειφθεῖ-
σα ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ ζυγὸν
ἀπηνέστατον. Ἡ ἄλλοτε διδάσκαλος τῆς Οἴκου-
μένης, ἡ μήτηρ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, ἡ πρῶ-
τη ἀναδείξασα καὶ καθιερώσασα διὰ τῆς κοινω-
νικῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῆς τὴν πολι-
τικὴν ἐλευθερίαν, ἡ παραγαγοῦσα τὸν ἀθάνατον
τύπον τοῦ καλοῦ, καὶ ἀναβλύσασα τὰς πηγὰς
πάσης σοφίας καὶ πάσης μαθήσεως, ἔκειτο ὡς
γῆ πρὸ αἰώνων ἐκχερσωθεῖσα, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν
ἀκανθῶν καὶ τῆς ἐρημίας φύουσα οὐχὶ σπανίως
ὠραιότατα ἄνθη ἀναμνησκόντα εἰς τὸν παρο-
δίτην τὴν ἀρχαίαν γονιμότητα καὶ εὐφορίαν. Ἡ
δὲ Ἰόνιος οἰκία Προνοίας ἀπὸ τῆς κοινῆς τύχης
τοῦ ἔθνους, καὶ ἐπὶ αἰῶνας τεθεῖσα ὑπὸ τὴν κη-
δεμονίαν ξένων ἀλλ' ἐξευγενισμένων ἔθνων, πα-
ρεῖχε φυσικῶ τῷ λόγῳ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην Ἑλ-
ληνικὴν χώραν, ὡς ἀμυδρὰν παρηγορίαν ἐν μέσῳ
τῆς κοινῆς κακουχίας, ἄνδρας διὰ τὴν ἀρετὴν
καὶ τὴν σοφίαν ἐφαμίλλους τῶν ἀρχαίων. Ὁ Μου-
στοξύδης μόνος ἠδύνατο νὰ ἀναστήσῃ εἰς τὴν

ΤΟΜΟΣ Θ'—1880

μνήμην τῶν συγχρόνων τὰς ζώσας εἰκόνας τοι-
ούτων ἀνδρῶν, διότι αὐτὸς πρῶτος μεταξὺ τῶν
νεωτέρων ὁμογενῶν περιῆλθεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὰς
βιβλιοθήκας καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς Εὐρώπης ἀναδι-
φῶν, συλλέγων πανταχόθεν καὶ περισώζων μετ'
ἀδελφικῆς στοργῆς τὰ περικλεῆ ναυάγια τοῦ με-
σαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἔφερεν αὐτὰ ἐνίοτε
ἐνώπιον τῆς ἐπιλήσιμονος καὶ πολλάκις ἀγνώ-
μονος Εὐρώπης ὡς μαρτύρια τῆς ζωῆς ἧτις ἐπαλ-
λεν εἰσέτι ὑπὸ τὴν τέφραν καὶ τὰς ἐρημώσεις,
ὑπὸ τὸ σκότος τῶν δουλικῶν μας χρόνων. Εἴθε
μὴ ἀπολεσθῶσιν οἱ πολῦτιμοι θησαυροὶ οὓς ἐξώ-
ρυξεν! Εἴθε εὐρεθῇ χεὶρ ἐπιτηδεῖα νὰ διαφωτίσῃ
καὶ κατατάξῃ αὐτοὺς ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς ἐθνικῆς
ἱστορίας. Ὡς ἀδελφὸς ἐκείδους μετὰ πάσης τι-
μῆς τὴν μνήμην τῶν ἀδελφῶν του, διότι καὶ
αὐτὸν δικαίως θέλει κατατάξῃ ἡ ἱστορία μετα-
ξὺ τῶν αἰοδιμῶν ἐκείνων ἀνδρῶν δι' ὧν συνε-
χίσθη ἡ παράδοσις τῆς ἐθνικῆς δόξης μέχρι τῶν
ἡμερῶν μας, διετηρήθη ἡ εὐκλεία τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ ὀνόματος, καὶ ἡτοιμάσθη ἡ Ἑλληνικὴ πα-
λιγγενεσία.

* Εἴς τὴν εἰσέτι ὁ ὑστατὸς καὶ σοφώτατος τῶν
ἀνδρῶν τούτων, ὁ περικλεῆς Εὐγένιος, ὅτε ὁ
Μουστοξύδης ἤνοιγε τοὺς ὀρθοκλυοὺς εἰς τὸ φῶς
τῆς ἡμέρας, καὶ μάρτυς ὑπῆρξε, καὶ συχνάκις
ἐμνημόνευε, καὶ ζηλωτὴς ἐγένετο τῶν πολλῶν
καὶ καλῶν καὶ μεγάλων αὐτοῦ ἔργων. Ἡ δὲ φυ-
σικὴ ῥοπή τοῦ πνεύματός του ἔφερεν αὐτὸν οὐχὶ
εἰς τὰς φιλοσοφικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς, ἀλλ'
εἰς τὰς φιλολογικὰς μελέτας, ἐν αἷς ἀπ' ἀρχῆς
διέπρεψεν. Ἐκτασίς καὶ βάθος ἀντιλήψεως, πι-
στή καὶ ἔτοιμος μνήμη, κοῖσις ὀξεῖα καὶ ὀρθο-
τάτη, φιλομάθεια ἀκέραιος, φαντασία ζωηρά,
ἀλλ' εὐγενὴς καὶ μετρία καὶ ἔλλογος, ζωογονοῦ-
σα τὸ ἀληθὲς διὰ τῆς φειδωλῆς ἐπινοήσεως
χαριεστάτων εἰκόνων, τοιοῦτοι οἱ κύριοι χαρα-
κτῆρες τῆς διανοίας του. Ἀπῆλθε νεώτατος εἰς
τὰ περιφημότερα διδασκαλεῖα τῆς ἀδελφῆς Ἰτα-
λίας, καὶ ἔφθασε διὰ μιᾶς εἰς ἐκείνον τὸν βαθ-
μὸν πρὸς ὃν εἰς μάτην ἀνατείνουσιν αἱ πολυε-
τεῖς προσπάθειαι πολλῶν προβεβηκότων εἰς τὸ
στάδιον τῶν φιλολογικῶν ἀγώνων.

Καὶ τοι ἔχων, ὅσον ἐπέτρεπεν ἡ τότε κατὰ-
στασις τῶν παρ' ἡμῖν Ἑλληνικῶν σπουδῶν, γνῶ-
σιν οὐ τὴν τυχοῦσαν τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσ-

σης, ήναγκάσθη ο Μουστοξύδης, ως άλλοι οὐκ ὀλίγοι τῶν ὁμογενῶν, νά μεταχειρισθῇ ἕνεκα τῶν περιπετειῶν τοῦ τότε καιροῦ ξένην δι' ἄλκον. Ἀλλὰ τίς δὲν διακρίνει εἰς τὸ ὕψος τοῦ ὑπὸ τὸν διαφανῆ πέπλον τοῦ Ἰταλισμοῦ τὴν Ἑλληνικὴν ὠραιότητα; τίς δὲν ἐθαύμασε τὴν ἀμίμητον ἐκείνην γλαφυρότητα ἐν ἧ ὁ λόγος εἶναι κατὰ πτόρον διαυγὲς τῆς ἐννοίας, καὶ ἡ ἐννοία καθωραϊζέται διὰ τῆς φαντασίας, καὶ θερμαίνεται διὰ τοῦ αἰσθηματος; μοναδικὸν προτέρημα τῆς Ἑλληνικῆς φιλοκαλίας, διότι μόνος ὁ Ἑλληνικὸς λόγος παρέχει τὴν ἀνέφικτον ἐκείνην ἐντέλειαν, ἥτις ἐνίοτε ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ φράσει περικλείει καὶ ἑναρμονίως συνενῶν καὶ ταυτίζει τὴν ἐννοιαν καὶ τὴν εἰκόνα καὶ τὸ αἶσθημα, ὡς ἄνθος τῆς διανοίας θέλγον τὰ ὅμματα καὶ συγκινοῦν τὴν καρδίαν διὰ τοῦ κάλλους, πλῆττον τὸ πνεῦμα διὰ τῆς σοφίας τῆς κατασκευῆς του, καὶ ἐνταῦτ' ἡδύνον καὶ κατακλῆλυν τὰς αἰσθήσεις διὰ τῆς εὐωδίας του. Τὴν θείαν ταύτην ἁρμονίαν ἐθαύμαζεν ὁ Μουστοξύδης εἰς τὰ ἀθάνατα μνημεῖα τῶν προγόνων μας, καὶ οἰκειοποιήθεις αὐτὴν διὰ φυσικῆς κλίσεως καὶ σταθερᾶς μελέτης, μετέφερεν εἰς τὰ ἴδια πονήματα.

Ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα, ἡ ἱστορικὴ διαφώτισις τοῦ ἀρχαίου, τοῦ μέσου καὶ ἰδίως τοῦ πατρίου Ἑλληνισμοῦ ὑπῆρξεν ὁ σκοπός, ἡ βᾶσις καὶ ἡ κοινὴ οὕτως εἰπεῖν ζωὴ πάντων τῶν ἔργων τοῦ Μουστοξύδου. Διὰ τοῦτο μετέφρασε μὲ χάριν ἐφάμιλλον τῆς πρωτοτύπου ἀφελείας καὶ κομψότητος, καὶ μετὰ θαυμαστῆς πολυμαθείας καὶ ἐμβριθοῦς κρίσεως ἐσχολίασε τὸν Ὁμήρον τῆς ἱστορίας, τὸν Ἡρόδοτον διὰ τοῦτο συνέγραψε μετὰ νεοφανῶν καὶ ἀπροσδοκῆτων διαφωτίσεων τοὺς βίους ποιητῶν καὶ μυθογράφων διὰ τοῦτο διήγειρε τὸν θαυμασμόν τῆς σοφῆς Εὐρώπης διὰ τῆς περιφήμου ἐκείνης διατριβῆς περὶ τῶν ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῶν ἔκπων διὰ τοῦτο καὶ ἐπιγραφὰς καὶ λείψανα παντοῖα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ βίου διεφώτισεν ἐν τῇ Αἰγιναιᾷ, καὶ χειρόγραφα ἀνέκδοτα διώρθωσε καὶ ἐδημοσίευσε, καὶ ἐν τῷ Ἑλληνομνημονίῳ διήνοιξεν εἰς τὸ ἐκθαμβὸν ὄμμα τῶν νέων Ἑλλήνων ὥσπερ ἀγνωστον πινακοθήκην προπατορικῶν εἰκόνων, δυσσευρέτων καὶ δυσεξηγήτων μνημείων τῆς ἀρχαίας καὶ μέσης ἱστορίας διὰ τοῦτο τέλος πάντων ἡ πάτριος ἱστορία, αἱ Κερκυραϊκαὶ ἀρχαιότητες, ὑπῆρξαν πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ διηνεκὲς καὶ προσφιλέστατον ἀντικείμενον τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ μελετῶν. Εἰς πάντα τὰ ἔργα ταῦτα διαλάμπουσι τὰ αὐτὰ ἀείποτε προτερήματα, ἀκένωτος ὁ θαυρὸς γνώσεων καὶ γεγονότων, νοήμων καὶ βαθεῖα καὶ ὀρθοτάτη κρίσις, ἐλλόγως καὶ φιλοκαλῶς διατάττουσα καὶ ἀνορθοῦσα καὶ ἐνίοτε συμπληροῦσα καὶ ἐντέλως συναρμολογούσα τὰ ἱστορικὰ διδόμενα τῶν συγγραμμάτων του, ἡ

θική καὶ πολιτικὴ σοφία, αἶσθημα φιλόστοργον πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος, χάρις ἀμίμητος καὶ Ἑλληνικὴ κομψότης, δηλαδὴ γλῶσσα καθαρεύουσα, κυριολεκτούσα, γλυκεῖα ὡς τὸ μέλι τοῦ Τυνητοῦ, γαληνιαία καὶ διαυγὴς ὡς ὁ οὐρανός τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ φεῦ! καθὼς τὰ ἑλληνικὰ μνημεῖα ἐχολόβωσεν ὁ χρόνος, καὶ ἀτελῆ παρουσίαζόμενα εἰς τὰ ὅμματα τοῦ περιηγητοῦ οὐχ ἥττον μὲ κάλλος μοναδικὸν καὶ ἀγῆστον ἐπικουμοῦσι τοὺς λόφους καὶ τὰς κοιλάδας, ὡσαύτως ἔργα τινὰ τοῦ ἡμετέρου φιλόλογου θέλουσι διαμείνει ἀσυμπλήρωτα, καὶ οὐχ ἥττον πολύτιμα κειμήλια μαρτυροῦντα τὸ ὕψος καὶ τὸ κάλλος τῆς μουστοξαφῶς διανοίας του.

Ἴσως ὁ ἀκόρεστος ἐκείνος ἔως τῆς τελειότητος ὅστις βασανίζει τὴν ψυχὴν οἰουδῆποτε καλλιτέχνου (καὶ καλλιτέχνης εἶναι πᾶς ὅστις ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ καλοῦ προσπαθεῖ νὰ ἐκδηλώσῃ οἰανδῆποτε φιλοσοφικὴν ἢ ἱστορικὴν ἀλήθειαν), ἴσως ἡ ἐλλειψὶς τῶν ἀναγκαίων βοήθημάτων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐρευνῶν του, ἴσως τὸ πολυώδυνον οἰκτικὸν τινὼν περιστάσεων, αὐτὸς, ὡς ἔλεγεν, ὁ νομαδικὸς βίος του, ἡ ἀείποτε διωκομένη καὶ ἀείποτε φεύγουσα ἀπ' αὐτοῦ ἐλπίς ἡσυχωτέρας καὶ ἀνετωτέρας ζωῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσιν αἱ μέριμναι καὶ ἡ τύρβη τοῦ πολιτικοῦ βίου ἐπέφερον ἢ τοῦλάχιστον συνέτεινον εἰς τὸ νὰ μείνωσιν ἀσυμπλήρωτα ἔργα του τινά. Διότι ὁ Μουστοξύδης καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀναγεννωμένῃ Ἑλληνικῇ Πολιτείᾳ καὶ ἐνταῦθα ἀνεμίγη καὶ πολλάκις διέπρεψεν εἰς τὸν πολιτικὸν βίον, εἰς τὴν πολιτικὴν ἐνέργειαν τῆς πατρίδος, καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα ἐπρωθιάσθη ὑπουργήματα. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ εὐόσμου περιβόλου τῶν μουσῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἀπὸ τῆς οὐρανίου καὶ ἀνεφελου χώρος τῶν καθαρῶν ἰδεῶν, ὡ πόσον εἶναι δεινὴ ἡ μετάβασις εἰς τὸ πολὺπλοκον καὶ ἀκανθῶδες στάδιον τῆς κοινωνικῆς ἐνεργείας, εἰς τὰς δύνους καὶ τὰς τρικυμίας τῆς πολιτείας. Καὶ τὸν μὲν φιλολογικὸν ἄνδρα δύνανται νὰ ἐκτιμῇσωσιν ἐπαξίως οἱ σύγχρονοι, τὸν δὲ πολιτικὸν μόνον δύνανται νὰ κρίνωσιν οἱ μεταγενέστεροι.

Εἰς ἐμὲ ὀλιγώτερον ἢ εἰς πάντα ἄλλον ἀνήκει τοιαύτη κρίσις. Εἶδον ἐκ τοῦ πλησίον τὴν κονίστραν τῆς πολιτείας, καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων μετέσχον τῶν ἐν αὐτῇ πολιτικῶν ἀγώνων. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν γραμμάτων ἐγείρονται ζητήματα καὶ διενέξεις καὶ συγκρούσεις, καὶ πάλιν ἐνίοτε πεισματώδης συνάπτεται μετὰ τῶν ἀντιμαχομένων λογίων, ἀλλὰ τὰ ἀντικείμενα τῶν διενέξεων τούτων εἶναι ἰδέαι, ἀναμνήσεις, θεωρίαι ἀθῶαι, καὶ καθαφαὶ ἐρευνᾶν καὶ ζητῆσεις διὸ οἱ λογικοὶ ἀγῶνες εἶναι φύσει εἰρηνικοί, καὶ, ὡς ἐν τινι θερινῇ τρικυμίᾳ, τὰ συγκρουόμενα στοιχεῖα μετ' οὐ πολὺ διασκεδάζει ἡ ἥρις τῆς δόξης. Ἀλλ' ἐν τῇ

πολιτείᾳ τοῦ γένους καὶ φθάρτου τούτου κόσμου ἀντικείμενα τῶν πραπαθειῶν, τῶν ἀγώνων καὶ διαπληκτισμῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ζῶντα συμφέροντα καὶ αἰσθηματα καὶ προλήψεις καὶ πάθη, ὕλικοι ἀπολαυταὶ καὶ φιλαρχίαι καὶ σπουδαρχίαι καὶ μίση καὶ ψεῦδη καὶ διαβολαὶ καὶ συκοφανταί, πάντα τὰ γήινα καὶ φθαρτὰ στοιχεῖα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, αὐτὸς ἀνακινεῖται ὁ βόρβορος τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐν τῷ ζοφερῷ καὶ βαρεῖ τούτῳ χειμῶνι τοῦ βίου πολὺ βραδέως ἀνατέλλει ὁ ἥλιος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερος λόγος δι' ὃν ἀναγκάζομαι νὰ παραλείψω τὸν πολιτικὸν βίον τοῦ. Πολὺ νεώτερος καὶ ἐν πᾶσι κατώτερος αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ στάδιον τῶν γραμμάτων καὶ εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολιτικοῦ βίου, εὐρέθην, ἕνεκα τῶν περιπετειῶν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἐνίοτε ἀκαταμαχῆτου φορᾶς τῶν πραγμάτων, καὶ ὁμόδοξος πρὸς αὐτὴν καὶ ἀντιδόξος, ἀλλ' οὐδέποτε ἔπαυσα νὰ ἀπονέμω εἰς αὐτὸν τὸν ἐρεϊλόμενον σεβασμόν.

Κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ διατριβὴν του, τὰ πλεῖστα ἔτη τῆς ὠρίμου ἡλικίας διήνυσεν ὁ Μουστοξύδης ἐν Βενετίᾳ, ἐν μέσῳ τῆς ἑλληνικῆς ἐκείσε κοινότητος, ἥτις ὑπὸ τὴν φιλοξενον καὶ ἀνεκτικὴν προστασίαν πρῶτον τῆς Ἑνετικῆς καὶ αὐτῆς ἀκολούθως τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως ὑπέστρεψε τοὺς σπινθῆρας τῆς μελλούσης ν' ἀναλάμψῃ Ἑλληνικῆς παιδείας, δι' ὁροδόξου ναοῦ εὐπρεπεστάτου, διὰ τυπογραφείου Ἑλληνικοῦ, δι' Ἑλληνικοῦ Λυκείου, διὰ παντοίων ἐκδόσεων ἐκκλησιαστικῶν καὶ κλασικῶν συγγραμμάτων, καὶ τῆς κοινότητος ταύτης καύχημα καὶ ὠραῖσμός καὶ πνευματικὸς πατήρ καὶ κηδεμὼν ἦτο ὁ Μουστοξύδης. Ἐκεῖ, ὅτε ἀπὸ Ἀνατολῶν, ὡς πνοὴ τοῦ ἄδου, εἰς τὴν πολυπαθὴ Ἑλλάδα καὶ ἰδίως εἰς τὴν καλλιπάρθενον Κύπρον ἐπέσκηψε μὲ φλογερὰν ῥομφαίαν ὁ δαίμων τῆς σφαγῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως, ἐκεῖ κατέφρευγον τὰ αἵματ' ἐπὶ λείψανα τῆς τυραννίας, ἐκεῖ ἀπελάμβανον παντοίας βοηθείας καὶ περιθάλψεις καὶ ἐν μέσῳ τῶν θυμάτων τούτων γήρα ἀτυχεστάτη καὶ ἀπαρηγόρητος πλουσίου συζύγου, ὡς ἄλλη Νιόβη, περιεστοιχεῖτο ὑπὸ ἀσθενῶν θυγατέρων αἵτινες ἔφερον ἐν τῷ προσώπῳ τὴν μητρικὴν καλλονὴν, ἣν ἐπνύξανον καὶ αὐτὰ τὰ ἀπερίγραπτα δεινοπαθήματα ὑφ' ὧν ἐταλαιπωροῦντο. Ἐτρώθη ὑπὸ σεμνοῦ ἔρωτος ὁ εὐαίσθητος Μουστοξύδης, καὶ ἀφ' οὗ ἐξήντησε πᾶν μέσον βοηθείας, ἣν ἐπεκαλεῖτο παρὰ ὁμογενῶν καὶ ξένων, περιφρονῶν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου, ἐνυμφεύθη τὴν ὀρφανὴν τῆς Κύπρου, καὶ πᾶσαν τὴν πολυμελῆ αὐτῆς οἰκογένειαν υἱοθέτησεν.

Ἡ Ἰταλία, ἥτις νέον ἐφιλοξένησε τὸν Μου-

στοξύδην, καὶ ἐδίδαξε, καὶ υἱοθέτησε, συγκατέλεξεν αὐτὸν μετὰ τῶν διασημοτέρων αὐτῆς συγγραφέων, ἡ δὲ σοφὴ Εὐρώπη εἶχε κατατάξει αὐτὴν εἰς πάσας πᾶς ἀκαδημίας τῆς καὶ περικασμήσει μὲ παντοῖα παράσημα. Μοναδικὸν καὶ ἀναφαίρετον πλεονέκτημα τοῦ μεγαλείου τοῦ πνεύματος! Ἡ δόξα τοῦ πνεύματος ὑπερτερεῖ καὶ καλύπτει πᾶσαν ἀδυναμίαν, πᾶσαν ἄλλην δόξαν! Ἐθνὴ ὀλόκληρα τὴν ἀπονέμουσι καὶ ἐνταῦτ' ἡ οἰκειοποιούνηται καὶ ὡς ἴδιον καύχημα τὴν θεωροῦσιν ἐνώπιον αὐτῆς μένει ἀλλος ὁ φθόνος, ὑποχωρεῖ ὁμολογοῦσα τὴν ἡττάν τῆς ἡλύσας τῆς ἀνισχύρου καὶ κακοδούλου ἀντιζηλίας διότι τὸ πνεῦμα ἐγείρει τὰ ἔθνη, τὰ φωτίζει, τὰ διευθύνει κλίνουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ ὄπλα τῆς δυνάμεως τῶν οἱ ἥρωες, τὰ σκῆπτρά τῶν οἱ βασιλεῖς, ὁμοεθνεῖς καὶ ἄλλοεθνεῖς, σύγχρονοι καὶ μεταγενέστεροι μεταλαμβάνουσι τῆς δόξης του, καὶ αἱ γενεαὶ μεταδίδουσιν εἰς τὰς γενεὰς τὰ ἔργα αὐτοῦ ὡς παλῦτμον κληροδοτήματα διότι τὸ πνεῦμα εἶναι δώρημα Θεοῦ, ἐκ Θεοῦ κατέρχεται καὶ εἰς Θεὸν ἐπιστρέφει καὶ ἐπαναπαύεται.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθοστόρημα Ἐκτορος Μαλὸ βραδεύειν παρὰ τῆς γαλιχῆς, Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Παχλάδη].

Πατρὸν τῆς οδοῦ Λουρκίνης.

Ἄν καὶ ὅσα μᾶς περιεστοιχεῖον μοι ἐφαίνοντο ἀπαίσια, ἦνοιγον ὅμως τοὺς ὀφθαλμούς καὶ σχεδὸν ἐλησμόνων τὴν δεινότητα τῆς θέσεώς μου διὰ νὰ βλέπω περίξ μου.

Ὅσῳ μᾶλλον ἐπροχωροῦμεν εἰς τὰ Παρίσια, τόσῳ ὀλιγώτερον ὅτι ἐβλεπον ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰ ὄνειρα τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ εἰς τὰς φαντασιώδεις ἐλπίδας μου. Οἱ ῥύακες τῶν ἀπορρεόντων ὑδάτων εἶχον παγώσει, καὶ προΐονσα ἤξανεν ἡ ἀποφορὰ τῶν. Ὁ πηλὸς τῶν ὁδῶν, ἀναμειγμένος μετὰ χιόνος καὶ πάγων, ἦτον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μέλας, καὶ ὅπου ἦτον ῥευστός, ἀνεπήδα ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τῶν ἁμαξῶν, καὶ παχέαι πλάκες αὐτοῦ ἐκολλῶντο εἰς τὰ παρὰ θύρα τῶν πτωχῶν καὶ ἀκαθάρτων ἐργαστηρίων εἰς τῶν οἰκῶν τὰ πρόσγαια.

Τὰ Παρίσια τῷ ὄντι δὲν ἤξιζον τὸ Βορδῶ. Μετὰ ταῦτα προέβημεν ἐφ' ἱκανὸν εἰς εὐρείαν ὁδόν, ὅχι τόσον ἐλεεινὴν ὅσον ἦσαν αἱ πρὸ αὐτῆς, καὶ εἰς αὐτὴν, καθ' ὅσον ἐπροχωροῦμεν, ἐγίνοντο τὰ ἐργαστήρια μεγαλήτερα καὶ ὠραιότερα. Ἐστράφη δ' ἐκείθεν ὁ Βιτάλης πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ εὐρέθημεν εἰς συνοικίαν ἀθλιεστάτην. Αἱ οἰκίαι ἦσαν ὑψηλαὶ καὶ μέλαιναι, καὶ ἐφαίνοντο ὡς συνενοῦμεναι πρὸς τὰ ἄνω. Ρυάκιον μὴ παγώσαν ἔρρεεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς οδοῦ, καὶ πηλὸν πηλὸς, ἀδυσφόρον πρὸς τὰ δυσώδη αὐ-

τοῦ ὕδατος, ἐνεβάτευεν εἰς τὸ μάλακόν, ἑδάφος. Πότε δὲν εἶχον ἰδεῖ πρόσωπα ὡχρότερα τῶν τοῦ ὄχλου ἐκείνου· ἐπίσης δὲ ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ τόλμην ὡς ἡ τῶν παιδιῶν ἀτίνα περιεφέροντο μεταξύ τῶν διαβατῶν. Εἰς τὰ καπηλεία, — καὶ ταῦτα ἦσαν πολλά, — ἐβλεπον ὀρθίους ἄνδρας καὶ γυναῖκας νὰ πίνωσιν ἐμπρὸς τῶν μεταλλοστρώτων γραφείων ὅπου οἱ οἰνοπῶλαι ἔσαντο.

Εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς τῶν οἰκιῶν ἀνέγων τὸ ὄνομα τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης.

Ὁ Βιτάλης δ' ἐφάνετο ἡξέυρων ποῦ πορεύεται, καὶ ἐμάρκυνεν ἐλαφρῶς διὰ τῆς χειρὸς τὰ συστήματα τῶν ἀνθρώπων τὰ παρεμποδίζοντα τὴν διάβασίν του. Ἐγὼ δὲ τὸν παρηκολούθουν ἐκ τοῦ πλησίον.

— Πρόσεχε μὴ μὲ χάσης, μοι εἶπε.

Ἀλλὰ περιττὴ ἦτον ἡ σύστασις αὕτη, διότι ἐβάδιζον ἐπὶ τὰ ἔχνη του, καὶ πρὸς μεζῶνα ἀσφάλειαν ἐκράτουν εἰς τὴν χειρὰ μου μίαν ἄκραν τοῦ ἐνδύματός του.

Ἀφ' οὗ δὲ διέβημεν μεγάλην αὐλὴν, καὶ μετ' αὐτὴν μίαν πάροδον, ἐφθάσαμεν εἰς εἶδος φρέατος σκοτεινοῦ καὶ ὑποπρασίνου, ὅπου βεβαίως ποτὲ ἀκτίς ἡλίου δὲν εἶχεν εἰσδύσει. Ἦτον δὲ δυσειδέστερον καὶ φοβερώτερον ἀφ' ὅ,τι εἶχόν ποτε ἰδεῖ ἕως τότε.

Εἶν' ἐδῶ ὁ Γαροφόλης; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης ἄνθρωπόν τινα ὅστις, φανάριον ἔχων εἰς τὴν χεῖρα, ἐκρέμα τινὰ ῥάκη εἰς τὸν τοῖχον.

Δὲν ἡξέυρω. Ἀνέβα νὰ ἰδῇς ὁ ἴδιος. Ἡξέυρεις ποῦ. Ἐπάνω εἰς τὴν ἄκραν τῆς κλίμακος ἡ ἀντικυρὸς θύρα.

Ὁ Γαροφόλης εἶναι ὁ παδρόνης περὶ οὗ σοι εἶπα· ἐδῶ κατοικεῖ, μοι εἶπεν ὁ κύριός μου, ἀναβαίνων τὴν κλίμακα, ἧς αἱ βαθμίδες, κεκαλυμμέναι ὑπὸ χύματος, ἦσαν ὀλισθηραὶ ὡς ἂν εἶχον σκαφὴ εἰς ὑγρὸν πηλόν.

Ἡ ὁδός, ἡ κλίμαξ, ἡ οἰκία δὲν ἦσαν φύσεως ὥστε νὰ πρᾶυνωσι τὴν καρδίαν μου. Τί θά ἦτον ὁ κύριος;

Ἡ κλίμαξ ἦτον τετραόροφος. Χωρὶς δὲ νὰ κρούσῃ ὁ Βιτάλης, ἐσπρώξε μόνον τὴν θύραν τὴν ἀντικρύζουσαν τῆς κλίμακος τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰσῆλθοντες εἰς μέγα δωματίον, εἶδος εὐρυχώρου ἀνωγέου. Ἐν τῷ μέσῳ ὑπῆρχε μέγα κενὸν διάστημα, πέριξ δὲ περὶ τὰς δώδεκα κλίνας. Οἱ τοῖχοι καὶ ἡ ὀροφή ἦσαν χρώματος μὴ ἐπιδεχομένου ἐπωνυμίας καὶ ὀρισμῶν· διότι ὑπῆρξε μὲν χρόνος καθ' ὃν ἦσαν λευκά, ἀλλ' ἔκτοτε ὁ καπνός, ἡ κόνις, αἱ παντοειδεῖς ἀκαθαρσίαι εἶχον μαυρίσει τὴν ἀσβεστον, ἧτις κατὰ μέρη ἦτον ἐσκαμμένη καὶ ἐντρυτός. Πλησίον κεφαλῆς χαρᾶς εἶχε γλύψει τις ἀνὴρ καὶ πτηνὰ.

Γαροφόλης, εἶπεν εἰσερχόμενος ὁ Βιτάλης, εἶσαι ποῦποτε τρυπωμένος; Δὲν βλέπω κανένα. Ἀπόκρισιν, παρακαλῶ. Ὁ Βιτάλης σοὶ ὁμιλεῖ.

Καὶ τῷ ὄντι, τὸ δωματίον ἐφάνετο ἐρημὸν, καθ' ὅσον ἐδυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς τὸ φῶς ἀμυδρὰς λυχνίας ἧτις ἐκρέματο εἰς τὸν τοῖχον. Ἀλλ' εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ κυρίου μου ἀπεκρίθη φωνὴ ἰσχυρὴ καὶ ἀσθενική, φωνὴ παιδίου.

— Ὁ σινιὸρ Γαροφόλης ἐβγήκε. Θά εἶναι ὀπίσω μετὰ δύο ὥρας.

Καὶ συγχρόνως ἐφάνη ὁ δμῖλῶν. Ἦτον παίδιον περὶ πού δεκάετής· ἤλθε δὲ πρὸς ἡμᾶς συρόμενον, καὶ ζώηρως μὲ κατέπληξεν ἡ παράδοξος θέα του, ἣν μέχρι ταύτης τῆς στιγμῆς ἔχω εἰσέτι παρῶσιν ἐμπρὸς μου. Σῶμα οὕτως εἰπεῖν σχεδὸν δὲν εἶχε, καὶ ἡ μεγάλη καὶ δυσανάλογος κεφαλὴ του ἐπεκράτητο σχεδὸν ἀμέσως ἐπὶ τῶν σκελῶν του, ὡς τινὰς γελοιογραφίας αἰτίνες πρὸ τινῶν ἑτῶν ἦσαν τοῦ συρμού. Εἶχε δὲ ἡ κεφαλὴ αὕτη βαθεῖαν ἐκφρασιν θλίψεως καὶ γλυκύτητος, μετὰ καρτερίας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἀπελπισίας εἰς τὸ σύνολον τῆς φυσιογνωμίας. Οὕτως ἐσχηματισμένον, ὥραϊον βεβαίως δὲν ἦτον δυνατόν νὰ εἶναι· οὐχ ἦτον ὅμως εἴλωκε καὶ ἐδέσμευε τὸ βλέμμα διὰ τῆς συμπαθείας, καὶ διὰ τίνος θελγῆτρον ὃ ἀπέπνεον οἱ μεγάλοι, ὕμνοι καὶ ὡς τοῦ κύνος περιπαθεῖς ὀφθαλμοὶ του καὶ τὰ ἐκφραστικώτατα χεῖλη του.

Εἶσαι βέβαιος ὅτι θά ἐπανέλθῃ μετὰ δύο ὥρας; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

Βεβαίωτατος, σινιὸρ. Εἶναι ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, καὶ ἐκτὸς ἐκείνου ποτὲ κανεὶς ἄλλος δὲν δίδει τὸ γεῦμα.

Ἄν λοιπὸν ἐπιστρέψῃ πρὶν, θά τῷ εἰπῇς ὅτι ὁ Βιτάλης θά ἐπιστρέψῃ μετὰ δύο ὥρας.

Μετὰ δύο ὥρας· μάλιστα, σινιὸρ. Ἐστράφη δὲ ν' ἀκολουθήσω τὸν κύριόν μου· ἀλλ' αὐτὸς ἐμποδίζων με,

Μεῖνε ἐδῶ, μοι εἶπε. Ὁ ἀναπαυθῆς. Ἐγὼ θά ἐπιστρέψω.

Ἰδὼν δὲ ἐν κίνημά μου ἐκφράζον τρόμον, — Σὲ βεβαίω, εἶπεν, ὅτι θά ἐπιστρέψω.

Ἐπρωτίμων, ὅσον καὶ ἂν ἤμην ἀπνηδυμένος, ν' ἀκολουθήσω τὸν Βιτάλην. Ἀλλ' ὅταν διέταπτε, συνήθειαν εἶχον νὰ ὑπακούω· ἐπομένως ἔμεινα.

Ὅταν δ' ἐπαυσεν ἀντηχοῦν εἰς τὴν κλίμακα τὸ βαρὺ βῆμα τοῦ κυρίου μου, τὸ παιδίον, ἀπὸ τῆς θύρας ὅπου εἶχε κλίνει τὴν κεφαλὴν ἀκροζόμενον, ἐστράφη πρὸς ἐμέ.

Εἶσαι ἀπὸ τὸν τόπον μας; μοι εἶπεν ἰταλιστί.

Ἀφ' οὗ ἤμην μετὰ τοῦ Βιτάλη εἶχον μάθει ἱκανὰ ἰταλικά, ὥστε νὰ ἐννοῶ περὶ πού ὅλα τὰ λεγόμενα, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὰ ὁμιλῶ εὐκόλως καὶ εὐχαρίστως.

Ὅχι, ἀπεκρίθη γαλλιστί.

Ἄ! εἶπεν ὡς τεθλιμμένος, καὶ ἐνατενίζων με διὰ τῶν μεγάλων τοῦ ὀφθαλμῶν. Λυποῦμαι· θά ἐπεθύμουν νὰ ἦσουν μᾶλλον ἀπὸ τὸν τόπον μου.

— Ποῖον τόπον; ἠρώτησεν ὁ κύριός μου. — Τὴν Λούκκαν. Θά μ' ἐδίδες ἰσῶς εἰδήσεις περὶ τῶν ἐδικῶν μου.

Εἶμαι Γάλλος.

Ἄ! πόσον τὸ καλὴτερον.

Προτιμᾶς τοὺς Γάλλους ἀπὸ τοὺς Ἰταλούς;

Ὅχι, δὲν λέγω τοῦτο δι' ἐμὲ, ἀλλὰ διὰ σέ. Ἄν ἦσο Ἰταλός, θά ἤρχετο βεβαίως ἐδῶ νὰ ἐμῆς εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ σινιὸρ Γαροφόλη, καὶ δὲν λέγουν ἀτόσον τὸ καλὴτερον· εἰς ὅσους ἐμβαίνουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σινιὸρ παδρόνης. Οἱ λόγοι οὗτοι πολὺ ἐνθαρρύντικοι δι' ἐμέ· δὲν ἦσαν.

Εἶναι κακός;

Τὸ παιδίον δὲν ἀπεκρίθη εἰς τὴν ἀμεσον ταύτην ἐρώτησίν μου, ἀλλὰ προσήλωσεν εἰς ἐμέ βλέμμα ἀπαισίως εὐγλωττον. Μετὰ ταῦτα δὲ, ὡς μὴ θέλον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συνδιάλεξιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, μοι ἔστρεψε τὴν ῥάχιν καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν ἐστίαν, ἧτις ἦτον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δωματίου.

Καλὴ φωτιά ξύλων προσερχομένων ἐκ κατεδαφίσεων παλαιῶν οἰκιῶν ἔκαιεν εἰς αὐτὴν, καὶ ἐμπρὸς τῆς φωτίας ταύτης ἔβραζε σιδηροῦς λέβης.

Ἐπλησίασα τότε καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἐστίαν νὰ ζεσταθῶ, καὶ παρετήρησα ὅτι ὁ λέβης οὗτος εἶχε τι τὸ ἰδιοφανές, διαφυγόν με κατ' ἀρχάς. Τὸ πῶμα, ἔχον μικρὸν σωλῆνα δι' οὗ ἐξήρχετο ὁ ἀτμός, ἦν προσηλωμένον εἰς τὸν λέβητα ἀφ' ἑνὸς διὰ γυγγυμοῦ, ἡ μεταλλίνης κλειδώσεως, καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ κλειδαρίας.

Εἶχον ἐννοήσει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τολμῶ ἀδιακρίτους ἐρωτήσεις περὶ τοῦ Γαροφόλη· ἀλλὰ περὶ τοῦ λέβητος.

Διατί εἶναι κλειδωμένος;

Διὰ νὰ μὴ ἤμπορῶ νὰ πάρω ὀλίγον ζῶμι. Ἐγὼ εἶμαι ἐπιφορτισμένος νὰ βράζω τὴν σούπαν, ὁ κύριος ὅμως δὲν μ' ἐμπιστεύεται.

Δὲν ἤμπορεσα νὰ μὴ μειδιάσω.

Γελᾷς, ἐξηκολούθησε μετὰ θλίψεως, διότι νομίζεις ὅτι εἶμαι λαίμαργος. Εἰς τὴν θέσιν μου θά ἦσο καὶ σὺ ὅσον εἶμαι ἐγὼ. Δὲν λαίμαργῶ, βουλιμιῶ, μὲ σπαράττει ἡ πείνα, καὶ ἡ ὁσμὴ τοῦ ζωμοῦ, ἧτις ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ σωλῆνος τούτου, μοι καθιστᾷ σκληρότερον τὴν πείναν μου.

Σ' ἀφήνει λοιπὸν ὁ σινιὸρ Γαροφόλης ν' ἀποθνήσκῃς τῆς πείνης;

Ἄν ἔλθῃς ἐδῶ καὶ σὲ λάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, θά μάθῃς ὅτι δὲν ἀποθνήσκει τις τῆς πείνης, ἀλλ' ὑποφέρει. Πρὸ πάντων ὅμως ἐγὼ, διότι εἶναι πρὸς τιμωρίαν μου.

Τιμωρία! ν' ἀποθάνῃς τῆς πείνης!

Ναί. Ἀλλὰ καὶ ἤμπορῶ νὰ σοὶ τὸ διηγηθῶ. Ἄν ὁ Γαροφόλης γίνῃ κύριός σου, τὸ παράδειγμά μου ἤμπορεῖ νὰ σοὶ χρησιμεύσῃ. Ὁ σινιὸρ Γαροφόλης εἶναι θεϊός μου, καὶ μ' ἐπῆρε

μαζὶ τοῦ ἐξ ἐλεημοσύνης. Πρέπει νὰ σ' εἰπῶ ὅτι ἡ μήτηρ μου εἶναι χήρα, καὶ, ὡς βεβαίως τὸ ἐννοεῖς, δὲν εἶναι πλουσία. Ὅταν ὁ Γαροφόλης ἤλθεν εἰς τὸν τόπον μας πρὸ ἐνὸς ἔτους νὰ συναζήσῃ τὰ παιδιά, ἐπρότεινεν εἰς τὴν μητέρα μου νὰ μὲ δώσῃ κ' ἐμέ. Ἡ μήτηρ μου ἐλυπεῖτο νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ φύγω.

Ἡξέυρεις ὅμως, ὅταν εἶναι ἀνάγκη. Καὶ ἦτον ἀνάγκη, διότι ἤμειθα ἐξ παιδιά εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐγὼ ὁ πρεσβύτερος. Ὁ Γαροφόλης ἐπρωτίμα νὰ πάρῃ τὸν ἀδελφόν μου Λεονάρδον, ὅστις εἶναι ὁ ἀμέσως νεώτερός μου, διότι ὁ Λεονάρδος εἶναι ὥραϊος καὶ ἐγὼ εἶμαι ἄσχημος· διὰ νὰ κερδήσῃ ὅμως τις χρήματα πρέπει νὰ εἶναι ὥραϊος· οἱ ἄσχημοι μόνον ραβδισμοὺς καὶ ὕβρεις κερδίζουν. Ἡ μήτηρ μου ὁμῶς δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τὸν Λεονάρδον. Ὁ Ματτίας εἶναι ὁ μεγαλύτερος, εἶπεν ὁ Ματτίας ἐπομένως πρέπει ν' ἀναχωρήσῃ, ἀφ' οὗ πρέπει εἰς τῶν ν' ἀναχωρήσῃ. Ὁ Θεὸς τὸν προσδιώρισε· δὲν τολμῶ ν' ἀλλάξω τοῦ Θεοῦ τὴν τάξιν. Οὕτω λοιπὸν ἀνεχώρησα μετὰ τοῦ Γαροφόλη. Ἐννοεῖς ὅτι πολὺ μ' ἐλύπησε ν' ἀφήσω τὴν οἰκίαν μας, τὴν μητέρα μου ἧτις ἔκλαιε, τὴν μικρὰν ἀδελφὴν μου Χριστίαν, ἧτις μ' ἀγαποῦσε πολὺ, διότι ἦτον ἡ μικρότερα, καὶ ἐγὼ τὴν ἔφερον πάντοτε εἰς τοὺς βραχίονάς μου· ἐπειτα δὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς μου, τοὺς συντρόφους μου, τὸν τόπον μου.

Ἡξέυρων δ' ἐγὼ πόσον σκληροὶ εἰσιν οἱ τοιοῦτοι χωρισμοί, καὶ δὲν εἶχον λησμονήσει πόσον ἐθλίβῃ ἡ καρδιά μου, ὅταν τὸ τελευταῖον εἶχον ἰδεῖ μακρόθεν τὴν λευκὴν κεφαλὰδεσμένην τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Ἐξηκολούθησε δ' οὕτως ὁ μικρὸς Ματτίας τὴν διήγησίν του.

Ἡμῖν μόνος μετὰ τοῦ Γαροφόλη ὅταν ἀφῆκα τὴν οἰκίαν· ἀλλὰ μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἤμεθα δώδεκα, καὶ ἀνεχώρησαμεν διὰ τὴν Γαλιάν. Ὡ! μακρὰ, πολὺ μακρὰ ὑπῆρξεν ἡ ὁδοπορία αὕτη δι' ἐμέ καὶ διὰ τοὺς συντρόφους μου, οἵτινες καὶ ἐκεῖνοι πολὺ ἐλυποῦντο. Τέλος ἐφθάσαμεν εἰς τὰ Παρίσια. Ἡμεῖθα δὲ τότε ἑνδεκά μόνον, διότι ἐν παιδίον εἶχε μείνει εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Διῶνος. Εἰς τὰ Παρίσια ἐγένεν ἐκλογὴ μετὰ τῶν ἡμῶν. Οἱ δυνατότεροι ἐδόθησαν εἰς τοὺς καμινωκούς· ὅσοι δὲν εἶχον δυνάμεις δι' ἐργασίαν, ἐστέλλοντο νὰ τραγωδοῦν εἰς τοὺς δρόμους ἢ νὰ παίζουν τὸ ὄργανον. Ἐγὼ ἐννοεῖται ὅτι δυνάμεις δὲν εἶχον δι' ἐργασίαν, καὶ ὡς φαίνεται ἤμην πολὺ ἄσχημος ὥστε νὰ ἐλπίσω κέρδη παίζων ὄργανον εἰς τοὺς δρόμους. Τότε ὁ Γαροφόλης μ' ἐδῶκε δύο μικροὺς λευκοὺς ποντικούς, διὰ νὰ τοὺς δεικνύω εἰς τὰς θύρας καὶ τοὺς διαδρόμους, καὶ ὥρισε πρὸς τριάκοντα ἀβολοὺς τὴν ἡμέραν μου. Ὅσοι δόλοὶ θά σοὶ λείπουν τὸ ἑσπέρας, μοι εἶπε, πόσαι μαστιγώσεις διὰ σέ. Τριάκοντα δόλοὶ εὐκόλως δὲν συνάγονται· ἀλλὰ καὶ αἱ μαστιγώσεις εὐκόλως δὲν

ἐμβόηκεν. Ὑπὸ τὸν βραχίονά του εἶχε βιολίον, καὶ εἰς τὴν ἄλλην χεῖρά του, τὴν ἐλευθέραν, ἐκράτει μέγα τμήμα ξύλου, ἐξ οἰκίων κατεδαφισμένων. Τὸ τμήμα τοῦτο, ὅμοιον πρὸς ὅσα εἶχον ἰδεῖν εἰς τὴν ἐστίαν, μοι ἐδείκνυε πὺς ὁ Γαροφόλης ἐπρόκειτο νὰ ξύλῃ τοῦ, καὶ πρὸς πόσῃ τιμῇ.

— Δὸς μοι τὸ ξύλον σου, εἶπεν ὁ Ματτίας ἐρχόμενος πρὸς τὸν νεοελθόντα.

Αὐτὸς ὅμως, ἀντὶ νὰ δώσῃ τὸ ξύλον εἰς τὸν σύντροφόν του, τὸ ἐκρυψεν ὀπίσω εἰς τὴν ράχιν του.

— Ἀ! ὄχι, διόλου, εἶπε.

— Δὸς τοῦ τὸ ζωμὶ θὰ γίνῃ καλὴτερον.

— Ἄν θάρρῃς, πῶς τὸ ἔφερα διὰ τὸ ζωμὶ! ἔχω μόνον τριανταεξ ὀβολοὺς, καὶ ἐλπίζω αὐτὸ νὰ κάμῃ νὰ μὴ μὲ πληρώσῃ ὁ Γαροφόλης πολὺ ἀκριβὰ τοὺς τέσσαρας ποῦ μὲ λείπουν.

— Ἀ! ἂν ἐλπίζῃς ἀπὸ τὸ ξύλον σου! Ὁ αὐτὸς πληρώσῃς τοὺς ὀβολοὺς, νὰ εἶσαι βέβαιος. Καθεὶς εἰς τὴν σειράν του.

Ὁ Ματτίας τὸ εἶπε τοῦτο μετὰ τινος κακίας, ὡς ἂν ἔχαιρε διὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ σύντροφου του. Ἐγὼ ἠπόρησα διὰ τὴν ἐκφρασιν ταύτην τῆς σκληρότητος εἰς τόσον γλυκεῖαν φυσιογνωμίαν. Μόνον μετὰ ταῦτα ἔμαθον ὅτι δύναται νὰ γίνῃ κακὸς ὅστις ζῇ μετὰ κακῶν.

Ἡ ὥρα ἐκείνη ἦτον ἡ τῆς ἐπιστροφῆς ὅλων τῶν τροφίμων τοῦ Γαροφόλη. Μετὰ τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὅπου εἶχε τὸ ξύλον, ἔφθασεν ἄλλο καὶ μετὰ τοῦτο δέκα ἄλλα. Ἐκαστὸν, εἰσερχόμενον, ἐπήγαινε καὶ ἔκρεμα εἰς καρφίον ὑπεράνω τῆς κλίνης τοῦ ὁργανόν του, εἴτε βιολίον, ἢ ἄρπαν, ἢ αὐλὸν ἢ πῖθαν. Ὅσα δὲ παιδιὰ δὲν ἔπαιζον μουσικὴν, ἀλλὰ μόνον ἐδείκνυνον ζῶα, ἔχωνον εἰς κλωβίον τοὺς ἀσπάλακας τῶν ἢ τὰ χοιρίδια τῆς Βαρβαρίας.

Ἡκούσθη δ' ἔπειτα βαρύτερον βῆμα εἰς τὴν κλίμακα, καὶ ἠσθάνθη ὅτι ἦτον ὁ Γαροφόλης, καὶ ἄμέσως εἰσῆλθεν ἄνθρωπος βραχύσωμος, πυρετικὸν ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ ἀσταθὲς τὸ βῆμα. Ἀὐτὸς ἐφόρει δὲ ἰταλικὴν ἐνδυμασίαν, ἀλλ' ἔπενδύτην τεφρόχροον.

Τὸ πρῶτόν του βλέμμα διευθύνθη πρὸς ἐμὲ, καὶ τὸ βλέμμα τοῦτο ἐπάγωσε τὴν καρδίαν μου.

— Τ' εἶν' αὐτὸ τὸ παιδί; εἶπε.

Ἀπεκρίθη δ' ὁ Ματτίας ἄμέσως καὶ μετὰ πολλῆς εὐγενείας, καὶ τῷ ἔδωκεν ὅσας ἐξηγήσεις εἶχεν ἐπιφορτισθῇ ὑπὸ τοῦ Βιτάλη νὰ τῷ εἴπῃ.

— Ἀ! ὁ Βιτάλης εἶναι εἰς τὰ Παρίσια; εἶπε. Τί μὲ θέλει;

— Δὲν ἤξεύρω, ἀπεκρίθη ὁ Ματτίας.

— Δὲν σ' ἐρωτῶ ἐσένα, ἐρωτῶ τοῦτον ἐδῶ.

— Ὁ παδρόντες θὰ ἔλθῃ, εἶπον, μὴ τολμῶν ν' ἀπαντήσω εἰλικρινῶς. Ἐκεῖνος θὰ σὰς ἐξηγήσῃ τί ἐπιθυμεῖ.

— Τὸ παιδάριον τοῦτο ἤξεύρει πόσον ἀξίζει οἱ λόγου! Δὲν εἶσαι Ἰταλός;

— Ὁχι. Εἶμαι Γάλλος.

— Δύω παιδιὰ εἶχον πλησιάσει τὸν Γαροφόλην ἅμα εἰσῆλθε, καὶ τὰ δύο ἔμενον παρ' αὐτὸν, περιμένοντά νὰ τελειώσῃ τὴν ὁμιλίαν του. Τί τὸν ἤθελον; Μετ' ὀλίγον ἔλαβον τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην τῆς περιεργείας μου.

Τὸ ἐν ἐπῆρε τὸν πῖλον του, καὶ τὸν ἐπῆγε καὶ ἐναπέθεσεν ἐπιμελῶς εἰς μίαν κλίνην. τὸ ἄλλο τῷ ἔφερεν ἄμέσως ἐν σκαμνίον. Μετὰ τὸ αὐτὸ δὲ σοβαρότητος καὶ σεβασμοῦ ἐξετέλουν τὰς πόσον ἀπλᾶς ταύτας πράξεις τοῦ βίου, ὥστε ἐδύναντο νὰ ἐκκληθῶσιν ὡς δύο παιδιὰ εἰς τὸ ἱερὸν ὑπερετούνητὰ τὸν ἱερέα μετ' εὐλαβείας ὁρησκευτικῆς. Ἐκ τούτου ἐνόησα πόσον τὸν ἐφοβούντο τὸν Γαροφόλην, διότι βεβαίως ἐξ ἀγάπης δὲν ἐδείκνυνον τὴν τόσῃ προθυμίαν.

Ὅταν δ' ἐκάθησεν ὁ Γαροφόλης, ἄλλο παιδίον ἔσπευσε νὰ τῷ φέρῃ καπνοσύριγγα πλήρη καπνοῦ, καὶ συγχρόνως ἄλλο τῷ ἔφερεν ἔναυσμα διὰ νὰ τὴν ἀνάψῃ.

— Μυρίζει θειάφι, ζῶον, ἀνέκραξεν ὅταν τὸ ἐπλησίασεν εἰς τὴν καπνοσύριγγα, καὶ τὸ ἔριψεν εἰς τὴν ἐστίαν.

Ὁ ἐνοχὸς ἔσπευσε τότε νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα τοῦ, καὶ ἀνάψας ἄλλο ἔναυσμα, τὸ ἀφῆκε νὰ καῇ ἀρκετὸν καιρὸν πρὶν τὸ δώσῃ εἰς τὸν κύριόν του.

— Ἀλλ' αὐτὸς δὲν τὸ ἐδέχθη.

— Ὁχι σὺ, χάχα, εἶπε καὶ ἔσπρωξε τὸ παιδίον τραχέως. Ἐπειτα δὲ στραφεὶς πρὸς ἄλλο παιδίον μετὰ μειδιήματος, δ' ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐνδείξεις ὑπερτάτης εὐνοίας.

— Ρικάρδε, δὸς μοι ν' ἀνάψω, μικρὲ μου.

Καὶ ὁ μικρὸς τοῦ ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ.

— Τώρα, εἶπεν ὁ Γαροφόλης, ἂν οὐ ἐκαλοκάθησε καὶ ἤρχισε νὰ καπνίζῃ, τώρα τοὺς ἀπολογισμοὺς, ἀγγελοῦδιά μου. Ματτία, τὸ βιβλίον.

Μεγάλῃ τῷ ὄντι καλωσύνῃ τοῦ Γαροφόλη νὰ καταδέχεται νὰ ὁμιλῇ, διότι οἱ τρόφιμοί του παρεμύθενον τόσον προσεκτικῶς ὅλας τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς προθέσεις του, ὥστε τὰς ἐνόουν πρὶν τὰς ἐκφράσῃ.

Ἀκόμη δὲν εἶχε ζητήσῃ τὸ βιβλίον του, καὶ ὁ Ματτίας ἔθετεν ἐμπρὸς του κατὰστίχον καταβρωμισμένον.

Εἰς ἐν νεῦμα δὲ τοῦ Γαροφόλη, ἐπλησίασεν ὁ παῖς ὅστις τῷ εἶχε δώσει πρῶτος τὸ θειαφωμένον ἔναυσμα.

— Μοὶ χρεωστεῖς δύο ὀβολοὺς ἀπὸ χθές, ὑπεσχέθης νὰ μοὶ τοὺς δώσῃς σήμερον. Πόσους μοὶ φέρεις;

Τὸ παιδίον ἐδίστασε πολλὴν ὥραν πρὶν ἀποκριθῇ. Ἦτον δὲ κατακόκκινον.

— Μὲ λείπουν δύο ὀβολοί.

— Ἀ! σὲ λείπουν δύο ὀβολοί, καὶ μοὶ τὸ λέγεις τόσον ἥσυχα.

— Δὲν εἶναι οἱ ὀβολοὶ οἱ χθεσινοί. Εἶναι οἱ σημερινοί.

— Τότε λοιπὸν τέσσαρες ὀβολοί. Ποτὲ δὲν εἶδα παιδίον ὡς τοῦτο.

— Ἐγὼ δὲν πταίω.

— Δὲν θέλω ἀνοήσιος ἤξευρες τὸν κανόνα. Κάτω τὸ φόρεμα. Δύω βαβδισμοὺς διὰ χθές, δύο διὰ σήμερον. Καὶ ἐκτὸς αὐτῶν δὲν ἔχεις γεώμηλα διὰ τὴν αὐθαδείαν σου. Ρικάρδε, μικρὲ μου, λάβ' ἐκεῖ τὴν μαστίγα. Ἀξίζεις αὐτὴν τὴν διασκέδασιν διὰ τὴν νοστιμιάδα σου.

Ἦτον δὲ ὁ Ρικάρδος ἐκεῖνος ὅστις πόσον προθύμως εἶχε φέρῃ τὸ καλὸν ἔναυσμα. Ἐλαβε λοιπὸν ἀπὸ τοῦ τοίχου μαστίγα, ἔχουσαν βραχεῖαν τὴν λαβὴν, καὶ δύο μακρὰ λωρία, περατούμενα εἰς χονδρὸς κόμβους. Ἐν τούτοις δ' ἐκεῖνος ὁ παῖς ὅστις ἐχρεώσῃ τοὺς δύο ὀβολοὺς, ἠνοιξε τὸ φόρεμά του καὶ ἐξεδύθη τὸ ὑποκάμισόν του, ὥστε ἦτον γυμνὸς μέχρι τῆς ζώνης.

— Περίμεινε ὀλίγον, εἶπεν ὁ Γαροφόλης μετὰ κακοβούλου μειδιήματος ὥστε δὲν θὰ εἶσαι μόνος, καὶ εἶναι εὐχάριστον πάντοτε νὰ ἔχῃ τις σύντροφον. Ἐπειτα καὶ ὁ Ρικάρδος δὲν θὰ ἔχῃ ἀνάγκη ν' ἀρχίσῃ πολλὰς ἐκ νέου.

Τὰ παιδιὰ ἔμειναν ὀρθῇ καὶ ἀκίνητα ἐμπρὸς τοῦ κυρίου τῶν ἄλλ' εἰς τὸν σκληρὸν τοῦτον ἀστεῖσμόν ὅλα ἐγέλασαν ὁμοῦ βεβιασμένον γέλωτα.

— Ὅστις ἐγέλασε δυνατώτερα, εἶπεν ὁ Γαροφόλης, ἐκεῖνος, εἶμαι βέβαιος, ἔφερε τὰ ὀλιγώτερα. Ποῖος ἐγέλασε δυνατὰ;

— Ὅλοι εἰδεῖσαν ἐκεῖνον ὅστις εἶχεν ἔλθει πρῶτος, φέρων κομμάτιον ξύλου.

— Ἐλα, σὺ, πόσα σοὶ λείπουν; ἠρώτησεν ὁ Γαροφόλης.

— Ἐγὼ δὲν πταίω.

— Εἰς τὸ ἐξῆς ὅστις ἀποκρίνεται «ἐγὼ δὲν πταίω» θὰ λαμβάνῃ μίαν μαστίγαν περισσοτέραν ἀφ' ὅσας τῷ χρεωσούνται. Πόσα σοὶ λείπουν;

— Ἐφερα ἐν κομμάτι ξύλον, τὸ ὠραῖον κομμάτι ἐκεῖνο.

— Αὐτὸ κατὶ εἶναι ὅμως πῆγαινε εἰς τὸν ψωμῶν, καὶ ζήτησέ του ψωμὶ διὰ τὸ ξύλον σου. θὰ σοὶ δώσῃ; Πόσοι ὀβολοὶ σοὶ λείπουν. Ἐλα, ὁμιλεῖ λοιπὸν.

— Ἐλαβα τριανταεξ ὀβολοὺς.

— Σοὶ λείπουν τέσσαρες ὀβολοί, γομάρι ξέσρωτο! τέσσαρες ὀβολοί! καὶ τολμᾷς καὶ παρουσιάζεσαι ἐμπρὸς μου! Ρικάρδε. Εὐτυχισμένος διὰ βολος εἶσαι, μικρὲ μου. Ὅα ἔχῃς θαυμάσῃς διασκέδασιν. Κάτω τὸ φόρεμα!

— Ἀλλὰ τὸ κομμάτι ξύλον;

— Σοὶ τὸ δίδω διὰ τὸ γεῦμά σου.

Ὁ εὐθὺς οὗτος ἀστεῖσμός ἐπροκάλεσε τὸν

γέλωτα ὅλων τῶν παιδίων ὅσα δὲν ἦσαν καταδεδικασμένα.

Ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δὲ ταύτης εἶχον φθάσει καὶ ἄλλα δέκα περίπου παιδιὰ. Ὅλα ἤλθον ἀλληλοδιαδόχως καὶ κατέθεσαν τοὺς ἀπολογισμοὺς τῶν. Πλὴν τῶν δύο ἡδὴ καταδεδικασμένων εἰς τὴν μαστίγῳσιν, εὐρέθησαν καὶ ἄλλα τρία μὴ ἔχοντα τὴν ποσότητα πλήρη.

— Πέντε λήσται λοιπὸν εἶναι καὶ μὲ κλέπτουν καὶ μὲ ληλατοῦν! ἀνέκραξεν ὁ Γαροφόλης μετὰ γογγυσμοῦ. Αὐτὰ τὰ χρεωστῶ εἰς τὴν πολλὴν μου ἐλευθεριότητα. Πῶς θέλετε νὰ σὰς δίδω τὸ καλὸν κρέας καὶ τὰ καλὰ γεώμηλα καὶ πῶς νὰ τὰ πληρώσω ἂν δὲν ἐργάζεσθε; Προτιμάτε νὰ παίζετε. Πρέπει νὰ κλαίητε διὰ νὰ προκαλῆτε τὸν οἶκτον, καὶ σὰς προτιμάτε νὰ γελάτε μετὰξὺ σας. Νομίζετε ὅτι δὲν εἶναι καλὴτερον νὰ προσποιῆσθε ὅτι κλαίετε τείνοντες τὴν χεῖρα, παρὰ νὰ κλαίητε ἀληθῶς, τείνοντες τὴν ράχιν; Ἐλάτε κάτω τὰ φορέματα.

Ὁ Ρικάρδος εἶχε τὴν μαστίγα εἰς τὰς χεῖρας, καὶ οἱ πέντε κατὰδικοὶ ἴσταντο πλησίον του.

— Ἡξεύρεις, Ρικάρδε, εἶπεν ὁ Γαροφόλης, ὅτι δὲν θέλω νὰ βλέπω, διότι αὐταὶ αἱ τιμωρίαι μὲ λυποῦν, ἀλλὰ σὲ ἀκούω, καὶ ἐκ τοῦ κράτους θὰ κρίνω περὶ τῆς δυνάμεως τῶν μαστιγώσεων. Ἐμπρὸς, μὲ τὴν καρδίαν σου, φίλτατε μικρὲ μου. Ἐνθυμοῦ ὅτι διὰ τὸν ἄρτον σου ἐργάζεσαι.

Καὶ ἐστράφη, τὴν βίνα πρὸς τὴν φωτίαν, ὡς ἂν τῷ ἦτον ἀδύνατον νὰ βλέπῃ ταύτας τὰς μαστιγώσεις. Ἐγὼ δὲ, λησμονηθεὶς εἰς μίαν γωνίαν, ἔφριττον ἐξ ἀγανακτήσεως καὶ συγχρόνως ἐκ φόβου. Οὗτος ἦτον ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐμελλε νὰ γίνῃ ὁ κύριός μου. ἂν δὲν ἔφερον τοὺς τριᾶκοντα ἢ τεσσαράκοντα ὀβολοὺς, ἢ ὅσους θ' ἀπῆλθον παρ' ἐμοῦ, θὰ ἔπρεπε νὰ τείνω τὴν ράχιν εἰς τὸν Ρικάρδον. Ἀ! τώρα κατελάμβανον πῶς ὁ Ματτίας ἐδύνάτο νὰ ὁμιλῇ περὶ τοῦ θανάτου τόσον ἡσυχῶς καὶ μετ' αἰσθημάτων ἐλπίδος.

Ὁ πρῶτος κρότος τῶν λωρίων, ὡς ἐκτύπησαν τὸ δέρμα, μοὶ ἀπέσπασαν δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Νομίζων ὅτι ἐκεῖ εἶχον λησμονηθῇ, δὲν περιέστειλα αὐτὰ ἄλλ' ἠπατώμην. Ὁ Γαροφόλης μὲ παρετήρει κρυφίως, καὶ μετ' ὀλίγον ἔλαβον τὴν ἀπόδειξιν.

— Αὐτὸ τὸ παιδίον ἔχει καλὴν καρδίαν, εἶπε δακτυλοδεικτῶν με. Δὲν σὰς ὁμοιάζει σὰς, ἀχρεῖοι. Σὰς γελάτε διὰ τὰ παθήματα τῶν συντρόφων σας καὶ διὰ τὴν λύπην μου. Ὁ! ἂν ἦτον σύντροφός σας, θὰ σὰς ἐχρησίμευεν εἰς παρὰδειγμα.

Εἰς τὴν λέξιν ταύτην ἀνέφριξα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Σύντροφός των!

Εἰς τὴν δευτέραν πληγὴν τὸ μαστιζόμενον παιδίον ἐγόγγυσεν οἰκτρῶς, εἰς τὴν τρίτην ἀφῆκε κραυγὴν ὀρεῖαν.

ὄντα ἀγωνιῶντα καὶ ὀδυρόμενα δὲν συντηροῦνται ἄλλως εἰμὴ καταδροχολιζόμενα ἀμοιβαίως, ὅπου ἕκαστον σαρκοφάγον ζῶον εἶνε ὁ ζῶν τάφος χιλίων ἄλλων, καὶ δὲν συντηρεῖ τὴν ζωὴν του ἄλλως παρὰ διὰ μακρὰς σειρὰς μαρτυριῶν, ὅπου ἡ δύναμις τοῦ πάσχειν αὐξάνει ἀναλόγως τῆς τοῦ διανοεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο φθάνει εἰς τὸ ἔπακρον αὐτῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τὸν κόσμον τοῦτον οἱ αἰσιόδοξοι ἠθέλησαν νὰ συναρμολογήσωσι μὲ τὸ σύστημα των, καὶ νὰ μᾶς τὸν ἀποδείξωσιν ἐκ τῶν προτέρων ὡς τὸν ἄριστον τῶν δυνατῶν κόσμων. Ὁ παραλογισμὸς εἶνε προφανής. — Μοὶ λέγουσιν ἄνολίζω τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ περιφέρω τὸ βλέμμα μου εἰς τὰς καλλοῦν τοῦ κόσμου, τὸν ὅποιον φωτίζει ὁ ἥλιος, νὰ θαυμάσω τὰ βουνὰ του, τὰς κοιλάδας του, τοὺς χειμάρρους του, τὰ φυτὰ του, τὰ ζῷά του, καὶ δὲν ἠξεύρω τί ἄλλα ἀκόμη. Καὶ πῶς; ὁ κόσμος λοιπὸν δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ μαγικὸς φανός; Τὸ θέαμα βέβαια ὡς θέαμα εἶνε λαμπρὸν, ἀλλὰ τὸ νὰ ζῆσαι καὶ ἐνεργῆσαι ἐν αὐτῷ εἶνε πρᾶγμα πολὺ διάφορον. — Μετὰ τὸν αἰσιόδοξον ἔρχεται ὁ τελεολόγος. Οὗτος μοὶ ἐγκωμιάζει τὴν σοφὴν τάξιν, ἧς ἕνεκα οἱ πλανῆται δὲν συγκρούονται, διατρέχοντες ἐν τῷ ἀπείρῳ τὰς τροχιάς αὐτῶν, ἧτις ἐμποδίζει τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν νὰ συναναφυθῶσιν εἰς ἓνα ἀπέραντον πόλτον, ἧς ἕνεκα οὕτε εἰς αἰῶνιον πάγον μεταβάλλεται τὸ πᾶν, οὕτε πάλιν καταστρέφεται ὑπὸ τῆς θερμότητος, καὶ ἧτις, διὰ τῆς κλίσεως τῆς ἐκλειπτικῆς, δὲν ἀφίνει τὸ ἔαρ νὰ διακωλυθῇ, ἀλλὰ προκαλεῖ τὸ θέρος, ὅπερ ὠρμαίνει τοὺς καρπούς, κτλ. . . Ἀλλὰ ταῦτα πάντα τί ἄλλο εἶνε παρ' ἀπλῶς ὅτι οὐκ ἄνευ ὅρων; Διότι, ἂν κόσμος τις μέλλει νὰ ὑπάρξῃ, καὶ ἂν οἱ πλανῆται τοῦ κόσμου τούτου μέλλουσι νὰ διαρκέσωσι τοῦλάχιστον τὸσόν μόνον χρόνον, ὅσον χρειάζεται ἡ ἀκτίς τοῦ φωτός διὰ νὰ φθάσῃ ἀπὸ μακρυὸν τινὰ ἀπλανῆ ἀστέρα ἕως εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐὰν δὲν μέλλουσι νὰ ἐξαφανισθῶσιν, ἀπαρράλκτως ὅπως ὁ υἱὸς τοῦ Λέσσιγκ, ἀμέσως ἅμα γεννηθέντες, ἔπρεπε βέβαια τὰ πράγματα νὰ μὴ τεκτανθῶσι καὶ τὸσόν ἀδεξίως, ὥστε νὰ ἐπάπειλῃ ἤδη νὰ καταρρεύσῃ τὸ πρῶτον αὐτῶν θεμελιῶδες ἰκρίωμα. Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν εἰς τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πολυῤῥυμνίου τούτου ἔργου, ἂς ἐξετάσωμεν τοὺς ὑποκρίτας, οἵτινες κινεῖται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ταύτης τῆς τῶσόν σφαιρῶς μηχανευθείσης. Εὐθύς βλέπομεν συγχρόνως γεννόμενα τὸ πάσχειν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι, καθ' ὅσον δὲ αὐξάνει ἡ αἰσθησις κατὰ τοσοῦτον συναυξάνουσιν καὶ τὴν δυνάμιν. Ἡ ἐπιθυμία συμβαδίζει παραλλήλως μετὰ τῆς δυνάμεις, ἀναπτύσσεται ἐπ' ἀόριστον, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους ὁ ἀνθρώπινος βίος δὲν παρέχει ἄλλο τι παρὰ θέμα τραγωδίας καὶ κωμωδίας. Ὅστις ἐξεπάσῃ μετὰ προσοχῆς πάντα ταῦτα, καὶ εἶνε εἰλικρινής, οὗτος πολλὰ ὀλίγην διάθε-

σιν θὰ αἰσθανθῇ νὰ συμπάσῃ μετὰ τῶν αἰσιόδοξων τὸ Ἀλ. Λουβιά.

Ὁ βίος οὐδόλως παρίσταται ὡς δῶρον, τὸ ὅποιον προσφέρεται ἡμῖν πρὸς ἀπόλαυσιν, ἀλλ' ὡς καθήκον, ὡς ἐντολή, τὴν ὁποίαν ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐκπληρώσῃ ἐργαζόμενος. Ἐντεῦθεν ἡ καθόλου ἀθλιότης ἐν τε τοῖς μικροῖς καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις, ὁ ἄνευ ἀναπαύσεως κόπος, ὁ ἄνευ διακοπῆς συναγωνισμός, ὁ ἀτελεύτητος ἀγὼν, ἡ ἐπιβεβλημένη ἐνέργεια ἡ ἐντείνουσα εἰς τὸ ἔπακρον ὅλας τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς ἡμῶν δυνάμεις. Ἐκατομμύρια ἀνθρώπων, σὺν νηνοῦς εἰς ἔθνη, συντρέχουσιν εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἐν ᾧ ἕκαστον ἄτομον ἐνεργεῖ ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ἀτομικοῦ ἀγαθοῦ· ἀλλὰ χιλιάδες θυμάτων πίπτουσι χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ἄλλοτε προλήψεις ἀνόητοι, καὶ ἄλλοτε σοφιστικὴ πολιτικὴ ἐξεγείρουσι τοὺς λαοὺς πρὸς πόλεμον· πρέπει δὲ νὰ ῥεύσῃ ποταμὸν τὸ αἷμα καὶ ὁ ἰδρὸς τοῦ μεγάλου πλήθους, ὅπως εὐδωθῶσιν αἱ φαντασιοληξίαι ὀλίγων τινῶν, ἡ ἐπανορθωθῶσι τὰ σφάλματα τῶν. Ἐν καιρῷ δ' εἰρήνης, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον προκόπτουσιν, αἱ ἐφευρέσεις κάμνουσι θαύματα, τὰ πλοῖα διαυλακύνουσι τὰς θαλάσσας καὶ μετακουρίζουσι λιχνεύματα ἀπὸ ὅλας τὰς γωνίας τοῦ κόσμου, τὰ κύματα δὲ καταβροχθίζουσι μυριάδας ἀνθρώπων. Τὸ πᾶν εἶνε εἰς κίνησιν, ἄλλοι σκέπτονται, ἄλλοι ἐνεργοῦν, καὶ ὁ θόρυβος εἶνε ἀπερίγραπτος.

Ἀλλ' ὁ τελικὸς σκοπὸς πασῶν τούτων τῶν προσπαθειῶν τίς εἶνε; Νὰ συντηρηθῶσιν ἐπὶ βραχύτατον χρόνον ὄντα ἐφήμερα καὶ βασανισμένα, καὶ νὰ προσπορισθῇ εἰς αὐτὰ τὸ πολὺ πολὺ ἀθλιότης τις ἀνεκτὴ, σχετικὴ μόνον ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς δυνάμεις, κατὰστασις δηλ. ἢν ἐνεδρεύει καὶ εἶνε ἐτοίμη νὰ κυριεύσῃ ἡ πλῆθις· ἔρχεται ἀκολούθως ἡ ἀνανέωσις τῆς φυλῆς, καὶ ἡ ἀνανέωσις τῆς αὐτῆς φέρᾳς τῶν πραγμάτων, ἧτοι τὰ αὐτὰ τοῖς αὐτοῖς.

Εἶνε ἀπίστευτον ἀληθῶς πόσον ἀσήμερος καὶ γυμνὸς ἐνδιαφέροντος, ἐὰν ἐπισκοπηθῇ ἐξῶθεν, καὶ πόσον λαθραῖος καὶ σκοτεινός, ἐὰν ἐξετασθῇ ἐνδοθεν καὶ λεπτομερῶς, παρέρχεται ὁ βίος τῶν πλείστων ἀνθρώπων. Ὁ βίος οὗτος δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ βάσανα, ἐπιθυμία καὶ πόθοι ἀνεκτέλεστοι, πορεία κλονουμένη ἀνθρώπων ὀνειρευμένων διὰ μέσου τῶν τεσσάρων ἡλικιῶν τῆς ζωῆς μέχρι τοῦ θανάτου, μετὰ συνοδίας μεγάλης τετριμμένων ἰδεῶν. Οἱ ἄνθρωποι ὁμοιάζουσι μὲ ὠρολόγια, τὰ ὅποια ἐχορδίσθησαν καὶ δουλεύουν, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι διατί· ὁσάκις δὲ κυφορθῇ καὶ γεννηθῇ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὠρολόγιον τοῦ ἀνθρώπινου βίου χορδίζεται ἐκ νέου, διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ ἀκόμη μίαν φορὰν τὴν τετριμμένην παλαιὰν ἐπὶ τῶν αἰώνιας μουσικῆς πυξίδος, φράσιν πρὸς φράσιν, καὶ μὲ παραλλαγὰς μόνις ἐπαισθητάς.

Ἐκαστον ἄτομον, ἕκαστη ἀνθρωπίνη μορφή, ἕκαστη ἀνθρωπίνη ζῶη, δὲν εἶνε παρὰ ἓν ὄνειρον ἐπὶ πλεόν, ὄνειρον ἐφήμερον τοῦ ἀπείρου πνεύματος τῆς φύσεως, τῆς ἐπιμόνου καὶ πείσμονος θελήσεως τοῦ ζῆν· δὲν εἶνε παρὰ μία ἐπὶ πλεόν παροδικὴ εἰκὼν, τὴν ὁποίαν παίζουσα σχεδιάζει ἡ φύσις ἐπὶ τῆς ἀπείρου σελίδος τοῦ γώρου καὶ τοῦ χρόνου, τὴν ὁποίαν ἀφίνει νὰ ὑπάρξῃ στιγμὰς τινὰς, ἱκανὰς νὰ ἐπιφέρωσι σκοτοδινίαν ὡς ἐκ τῆς ἄκρας βραχύτητός των, καὶ τὴν ὁποίαν παρευθὺς ἐξαλείφει διὰ νὰ σχεδιάσῃ εἰς τὸν τόπον τῆς ἄλλης. Καὶ ὅμως, αὕτη δὲ εἶνε ἡ ὁψις τοῦ βίου, ἡ παρέχουσα ἀφορμὴν εἰς πολλὰς σκέψεις, ἕκαστην τῶν παροδικῶν τούτων εἰκόνων, ἕκαστην τῶν ματαίων τούτων φαντασιοληξιών, πρέπει νὰ ἐξαγοράσῃ ἡ βία καὶ ἀκάθεκτος θέλησις τοῦ ζῆν μὲ πάθη καὶ ἀλγηδόνας ὀδυνηροτάτας καὶ ἀπειραριθμούς, καὶ μὲ θάνατον πικρὸν, τὸν ὅποιον ἀδιχρόπως ὁ ἄνθρωπος φοβεῖται, καὶ ὁ ὅποιος ἐπὶ τέλους ἔρχεται. Ἰδοὺ διατί ἡ θεὰ νεκροῦ μᾶς κάμνει αἴφνης καὶ διὰ μίαν σκυθρωπούς.

Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ταλαντεύεται, ὅπως τὸ ἐκκρεμές τοῦ ὠρολογίου, μεταξὺ τῆς ὀδύνης καὶ τῆς πλῆθους, καὶ ταῦτα εἶνε ἀληθῶς τὰ δύο τοῦ τελευταῖα στοιχεῖα. Τὴν δὲ ἀλήθειαν ταύτην οἱ ἄνθρωποι ἐξέφρασαν μὲ πολὺ παράδοξον τρόπον. Ἀφ' οὗ παρέστησεν τὸν Ἀδὴν ὡς τὸν τόπον πάσης βασιλείας καὶ δυνάμεις, τί ἀπέμεινε διὰ τὸν οὐρανόν; Εὐλόγως ἡ πλῆθις.

ΑΓΩΝ ΣΦΑΙΡΟΠΑΙΣΙΑΣ

Ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ σφαιριστηρίου ἐπίσημον θὰ καταλάβῃ θέσιν μέγας ἀγὼν σφαιριστικὸς, ὅστις διεξήχθη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις μεταξὺ δύο περιωνύμων σφαιριστῶν, τοῦ Γάλλου Vignaux καὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ Slosson. Ὁ ἕτερος αὐτῶν, ὁ Vignaux, οὐχὶ πρῶτον νῦν ὑφίστατο τοιοῦτον ἀγῶνα· μόλις πέρυσι διεγωνίζετο ἐν παρομοίᾳ πάλιν πρὸς τρεῖς τῶν πρώτων ἐν Γαλλίᾳ σφαιριστῶν, καθ' ἣν κατήγαγε λαμπρὰν νίκην. Ἐκτοτε ἡ φήμη αὐτοῦ καθ' ἡμέραν ἐμεγαλύνετο, τὰ δὲ τρόπαιά του οὐκ ἔωπα καθεύδειν τὸν ἀντίτεχον Ἀμερικανόν, ἐκίνησαν αὐτὸν νὰ διαπλεύσῃ τὸν Ἀτλαντικόν, καὶ, ὅμοιος πρὸς τοὺς ἱππῶτας τοῦ μεσαιῶνος, νὰ ἔλθῃ εἰς Παρισίους νὰ προκαλέσῃ εἰς μονομαχίαν. . . . σφαιροπαίξις τὸν διαφημιζόμενον Γάλλον. Εἶνε δὲ ἀμφότεροι οἱ ἀντίπαλοι ἄξιοι τῆς φήμης των, καὶ τὴν ἐκτακτὸν αὐτῶν εἰς τὸ σφαιροπαικτεῖν τέχνην καὶ δύναμιν προδίδει ἡ ὅλως ἀσυνήθης τῶν μυῶνων των ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἐν γένει σωματικὴ αὐτῶν εὐεξία.

Διεξήχθη δὲ ἡ ἀξιοσημείωτος πάλιν ἐπὶ σφαιριστηρίου ἐπίτηδες κομισθέντος ἐξ Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ Slosson καὶ ἐνώπιον τριμελοῦς ἑλλα-νοδικῶν δικαστηρίου, ὅπερ ἐμελλε νὰ κρίνῃ περὶ

πάσης ἀμφισβητήσεως ἐπὶ τῶν μὴ προφανῶν βολῶν· ἀπειρὸν δὲ ἦτο τὸ πλῆθος τῶν συρρέον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ παιγνιδίου εἰς τὴν αἰθούσαν τοῦ σφαιριστηρίου, καὶ μετὰ ζῶηροτάτου ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦν τὰς διαφόρους αὐτοῦ φάσεις κατὰ τὰς 5 ἡμέρας, αἵτινες εἶχον ταχθῇ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς μεγάλης παρτίδας, ὁρισθείσης εἰς 4,000 βολὰς.

Ἰδέαν ἐπαρκῆ περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὅποιον διηγείρεν ἐν Ἀμερικῇ ὁ σφαιριστικὸς οὐ-τος ἀγὼν, δύναται νὰ παράσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώ-σας ἡμῶν ἡ πληροφορία ὅτι εἰς τρεῖς τῶν αὐτῶν ἐφημερίδων, τὰς New-York Herald, Sportsman καὶ Journal de Chicago, ἰδιαιτέρου ἀνταποκρι-ταὶ διεβίβαζον καθ' ἕκαστην νύκτα τηλεγρα-φικὰς πληροφορίες περὶ τῆς πορείας τοῦ παιγνι-δίου, ὃν ἕκαστη δὲν ἐστοίχιζεν ὀλιγώτερον τῶν 200 δολλαρίων. Τὰ δὲ ὑπὲρ τοῦ Slosson τεθέντα στοιχίσματα ὑπερέβησαν τὸ ἑκατομμύριον φράγ-κων. Ἀλλὰ καὶ οἱ Παρισίνοι δὲν ἔδειξαν ὀλι-γώτερον τῶν Ἀμερικανῶν ἐνδιαφέρον κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν πάλιν. Διότι πλὴν τοῦ ἐπάθλου τοῦ ἀγῶνος, ὁρισθέντος εἰς 5,000 φράγκων, στοι-χίσματα οὐχ ἧττον σημαντικὰ ἐτέθησαν ὑπὲρ τοῦ Vignaux. Ὑπῆρχε δὲ καὶ ἄλλος λόγος ἐπι-τείνων τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν, ὅτι ὁ ἀγὼν διεξή-γετο μεταξὺ συμπατριῶτου των καὶ Ἀμερικαν-οῦ, ὅπερ ἐσήμαινεν ὅτι ἡ ἐκβασίς αὐτοῦ θὰ ἦτο καὶ ζήτημα φιλοτιμίας διὰ τοὺς Γάλλους. Εὐ-τυχῶς δι' αὐτοὺς τὸ ἔργον τοῦ διαφυλάττει ἀ-πτωτον τὴν ὑπόληψιν τῆς γαλλικῆς περὶ τὸ σφαιροπαικτεῖν ἐμπειρίας ἦτο ἀνατεθειμένον εἰς καλὰς χεῖρας· ὁ κ. Vignaux ἐδικαίωσε τὴν φή-μην αὐτοῦ καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν συμπατριωτῶν του ἐξελθὼν νικητῆς ἐκ τοῦ ἀγῶνος, ἐν ᾧ ἀφῆ-κεν ὀπίσω τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ κατὰ 800 πε-ρίπου βολὰς. Ὁ μετὰ τὴν πενταήμερον ἐναγῶ-νιον πάλιν θρίαμβος οὗτος τοῦ Γάλλου ἐχαίρε-τίσθη ὑπὸ τῶν παρισταμένων διὰ ζῶηροτάτων καὶ παρατεταμένων εὐφημιῶν, οἱ δὲ εἰς τὸν ἀ-γῶνα παρασταθέντες ἀνταποκρίνεται τῶν ἀμερι-κανικῶν ἐφημερίδων ἔσχον τὴν ἀτυχίαν νὰ δια-βιδάσωσι τηλεγραφικῶς εἰς τὴν ὑπερωκεάνειον ἡπειρον τὸ ὀλιβερὸν ἀγγελμα τῆς ἡττης τοῦ συμ-πατριῶτου αὐτῶν.

Ἡ περίστασις αὕτη παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς γαλλικὴν ἐφημερίδα νὰ ἀνατρέξῃ εἰς προηγου-μένους χρόνους εἰς ἀναζητήσιν παραπλησιῶν ἄλ-λων ὀνομαστῶν σφαιριστικῶν ἀγῶνων, ἡ δὲ ἔ-ρευνα αὕτη ἐφερὲν αὐτὴν μέχρι τῶν χρόνων τοῦ 18^{ου} Λουδοβίκου. Εὐρε λοιπὸν ἡ ἐν λόγω ἐφημε-ρίς ὅτι διάσημος σφαιριστικὴ πάλιν διεξήχθη ποτὲ μεταξὺ τοῦ μεγαλοπρεποῦς βασιλέως καὶ τινος καλουμένου Σαμιλιάρδου. Ὁ Σαμιλιάρδος οὗτος, οὐτινος τὸ ὄνομα ποιητῆς τις θὰ συνεδύαζεν ἐξ-αίρετα ἐν ὁμοιοκαταληκτῇ στίχῳ πρὸς τὸ βι-λιάρδον, ἦτο μέλος τοῦ Παριζιέτου καὶ ἀ-

πλήλως μεγάλῃς φήμης ὡς σφαιριστῆς. Ἰσως, ἐάν ἦτο μόνον σοφὸς νομοδιδάσκαλος, θάπα-
ρήρχετο ἀφάνης καὶ ἀμνημονεύτης ἐν τῇ ἱστο-
ρίᾳ, διότι πιθανόν, νὰ μὴ ἐδίδετο ἀφορρῇ νὰ
φθάσῃ τῷ ὀνόματι τοῦ μέγα τοῦ ἸΑ' Δουδοβίου.
Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ ἀξίος δικαστὴς ἐχειρίζετο
τὴν σφαιριστικὴν ῥάβδον ἐξ ἴσου δεξιῶς εἰ μὴ
καὶ δεξιότερον ἢ τὸ ἀπὸ τοῦ βήματός ἀγορεύειν,
τὰ δὲ κτυπήματα τοῦ προέχοντος πάντοτε τὸν
θυμασμένον καὶ αὐτῶν τῶν ἐν πείρῳ σφαιριστῶν.
Συνέβη δὲ κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὅτι ὁ μέγας
βασιλεὺς, ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἦτο ἐκ τῶν πρῶ-
των γαστριμάργων κατελήφθη ὑπὸ πραγματικῆς
πρὸς τὸ σφαιριστήριον μανίας, ὅπερ οἱ ἱεροὶ συ-
νεβούλευσαν αὐτῷ πρὸς ἀσκήσιν ὑγιεινὴν διουκο-
λύνουσιν τὴν γώνυσιν. Μανθάνει τὰ περὶ Σα-
μιλιάρδου, καὶ ἐν τῷ ἄμα καλεῖ αὐτὸν εἰς τὰ ἀ-
νάκτορα, ἐνθα τὸν προσκαλεῖ νὰ μετρήσῃ μὲ τὴν
Αὐτοῦ Μεγαλειότητα εἰς μίαν παρτίδαν. Ὁ
σύμβουλος τοῦ Παρλαμέντου δὲν ἐφάνη ἀνόη-
τος· εἶχε τὴν εὐφυΐαν νὰ ἀφήσῃ τὴν νίκην εἰς
τὸν βασιλικὸν αὐτοῦ συμπαίκτηρα, καὶ τοιοῦ-
τοτρόπως κατάρθωσεν νὰ γείνη ἀπαραίτητος εἰς
αὐτὸν, ὅστις ἔνα τὸν διατηρῇ παρ' ἑαυτοῦ, διώ-
ρισεν αὐτὸν ὑπουργόν.

Ὅταν παίξῃ τις μετὰ ἡγεμόνος, ἐάν θέλῃ νὰ
κερδήσῃ, πρέπει νὰ χάσῃ. Τοῦτο ἐφαρμόσας ὁ
Σαμιλιάρδος, ὅταν ἔπαιξε μετὰ τοῦ ἸΑ' Δουδο-
βίου, ἐκέρδησε τὸ ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον
καὶ ἔκαμε τὴν τύχην του. Ἐγνωρίζεται ὅτι τοῦ
παιγνιδίου τὰ ἔξοδα ἐπλήρωσεν ἡ Γαλλία, διότι
ὁ διάσημος σφαιριστὴς ὅσον εἶχεν ἐμπειρίαν εἰς
τὸ νὰ χειρίζεται τὴν σφαιριστικὴν ῥάβδον, τό-
σον πᾶνἀπαλιν ἦτο ἀνάξιος εἰς τὴν διεξαγωγὴν
τῶν ὑπουργικῶν υποθέσεων, ὧν τὸ βάρος ἦτο
ὅλως δυσανάλογον πρὸς τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ
δυνάμεις. Τί νὰ γείνη! Εἰς ὅλα ἔξοχος δὲν εἴμ-
πορεῖ τις νὰ εἶνε, τὸ δὲ τέλειον δὲν ὑπάρχει ἐν
τῷ κόσμῳ τούτῳ. Τὸ οὐσιῶδες καὶ κύριον ἦτο
ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἤρρεσκεν εἰς τὸν βασιλέα, μεθ'
οὐ συνέπαιξε τακτικὰ τρίς τῆς ἐβδομάδος· οὐ-
τως ἡ γώνυσις τοῦ ἸΑ' Δουδοβίου ἐγένετο εὐ-
χάριστος, ἐπλούτει δὲ ἀνέτως ὁ Σαμιλιάρδος.

Ἄλλον ἀξιολογούμενον σφαιριστικὸν ἀγῶνα
ἀναφέρει ἡ παρισινὴ ἐφημερὶς ἕνα, διεξαχθέντα
ἐν ἔτει 1860 μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ Ρόμπερτ καὶ
τινος Ἀμερικανοῦ, ἐν ᾧ τὴν νίκην ἤρατο ὁ Ἀγ-
γλος. Ἦτο δὲ τοῦ ἀγῶνος τὸ ἄθλον οὐχὶ μὲν
τόσον σημαντικὸν ὅσον τὸ ὑπὸ τοῦ Σαμιλιάρδου
κερδηθέν, ἀλλ' ὅμως ἱκανῶς ἀξιόλογον· ὁ ἀγὼν
ἦτο περὶ 25,000 φράγκων, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν πα-
ρισταμένων τεθέντα στοιχήματα συνεπροσώθη-
σαν εἰς ἡμῖς ἑκατομμύριον. Καὶ τόσον ἦτο τὸ
ἐνδιαφέρον τοῦ κοινού, ὥστε ἐτέθη δικαίωμα
εἰσόδου 25 φράγκα δι' ἑκάστον θεατὴν τῆς
περιέργου πάλης· καὶ πάλιν μὲ ὅλον τὸ ὑπέροχ-
κον τῆς τιμῆς ἡ συνδρομὴ ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε

οἱ θεαταὶ ἐκινδύνεον νὰ πάθωσιν ἐξ ἀσφυξίας.
Βεβαίως ἐνὸς πλὴν τῶν δύο μνημονευθέντων
παραδειγμάτων ἡ μετὰ τοῦ Vignaux καὶ τοῦ
Slosson πάλῃ ὡχρίᾳ ὅπως δῆποτε, τοῦλάχιστον
κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ βραβείου. Τί εἶνε 5,000
φράγκων ἀπέναντι τοῦ ὑπουργικοῦ χαρτοφυλά-
κίου τοῦ εὐτυχοῦς Σαμιλιάρδου! Κατὰ τὴν περὶ
τὸ παίζειν ἁμῶς δεξιότητά οἱ νέοι σφαιρισταὶ
ἀνεδείχθησαν ἴσως καὶ ἀνώτεροι τῶν προηγου-
μένων ἐκείνων. Καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ θέσῃ ποτὲ
αὐτοῦς ἡ τύχη, ὡς τὸν Σαμιλιάρδον, ἀντιμετώ-
πους ἐν σφαιριστηρίῳ πρὸς ἀρχοντά τινα ἰθὺν,
μόνος ἴσως θά ἠδύνατο νὰ μετρήσῃ εὐδαιμόνως
πρὸς αὐτοῦς ὁ νῦν πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δε-
μοκρατίας Γρεβὺ, ὅστις κοινῶς ἐμολογεῖται ὡς
εἰς τῶν ἐμπειροτάτων σφαιριστῶν.

Ἰδέαν τῆς διαδόσεως τοῦ σφαιριστήριου ἐν
Γαλλίᾳ παρέχει σύντομος ἀλλὰ λίαν ἐκφραστικὴ
τις στατιστικὴ ὑπὸ τοῦ Siècle δημοσιευμένη καθ'
ἣν ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν ἐν μόνοις τοῖς Παρίσις
ὑπαρχόντων σφαιριστηρίων ὑπερβαίνει τὰς 62,
000, τὰ δὲ αὐτῶν ἐργοστάσια πρὸς κατασκευὴν
σφαιριστηρίων ἀριθμοῦνται εἰς 400 καὶ ἀπασχο-
λοῦσι πλείονας τῶν 40,000 ἐργατῶν. *Κ

ΕΝ Τῇ ΚΛΙΝῇ

«Πῶς ἀνεπαύθη ἡ ῥυτιδία Ἐξοχότης;» ἡ-
ρώτησέ ποτε δὴμάρχος πτωχοῦ πολυχίνου ἑκα-
κτον κυβερνήτην σταλέντα ὅπως ἐξετάσῃ τὰ
κατὰ τὴν ἐπαρχίαν. «Ἡ κλίνη ἦτο πολὺ μικρὰ
καὶ στενόχωρος», ἀπεκρίθη ὁ κυβερνήτης καὶ εἰς
δεινὴν περιέστησεν ἀμνηχανίαν τὸν δὴμάρχον,
ὅστις τῇ προτεραιᾷ πάντα λίθον εἶχε κινήσῃ
ὅπως εὖρῃ κλίνην κατὰλληλον. Ὁ μῦθος οὗτος
οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ ἢ ὅτι ἕκαστος μεγίστην πε-
ριάπτει σημασίαν εἰς τὴν κλίνην, ἐφ' ἧς μελετᾷ
νὰ κατακλιθῇ. Ἄλλοι χρόνοι, ἄλλαι κλῖναι!
Περιττὸν νὰ ἀναμνήσωμεν ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ
καθ' ἣν οὐδεμία χρῆσις ἐγένετο κλινῶν.

Ἀληθινῇ τῶν συνήθων κλινῶν πατρὶς ὁμολο-
γεῖται ἡ Αἴγυπτος, ἐνθα ἐξ ἀμνημονεύτων αἰώ-
νων κατεσκευάζοντο κλῖναι οὐ μόνον ἀπὸ ξύλου,
ἀλλ' ἀπὸ σιδήρου, χαλκοῦ καὶ δὴ καὶ ἀργύρου.
Προσκεφάλαιον μετεχειρίζοντο βραχὺν κορμὸν ξύ-
λου μετὰ μικροῦ κοιλώματος ἐν τῷ μέσῳ, ὅπου
ἀνεπαύετο ἡ κεφαλὴ. Τὴν μεγάλαν σοφίαν τοῦ δι-
ετράνωσεν ὁ Σολομὼν κατασκευάσας κλίνην ἐκ
τῶν κέδρων τοῦ Λιβάνου μετὰ χρυσοῦ βάθρου,
σιδηρῶν ἐρείσματων καὶ τῶν ἐκ Τύρου πορφυρο-
χρόων χλαίνων. Ὁ σοφὸς βασιλεὺς διηγεῖται
τίνι τρόπῳ ἡ γυνὴ, ἧς αὐτὸς οὕτως μετὰ πολ-
λῆς ζωρότητος ἐξιστόρησε τὰς ἐπαγωγὰς τέ-
χνας, κατεγοήτευε τὰ θύματα τῆς, ἐπιχρίου-
σα τὴν κλίνην οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται ταπη-
αίστρωτος, ποικίλλουσα αὐτὴν διὰ κομψοτάτων
ξόανων, ἐπιπάσπουσα δὲ εἰς τὰς ἐξ Αἰγύπτου συν-

δόντας μύρραν, ἀλόην καὶ κιννάμωμον. Κατὰ τοὺς
ἀρχαίους χρόνους ἡ κλίνη ἐχρησίμευε καὶ ὡς ἀ-
νάκλιντρον, ἐφ' οὗ ἀνεπαύοντο οἱ ἀπηνυγρότεροι ἐν
κατῷ ἡμέρας. Τὰ προσκεφάλαια ἐπετίθεντο εἰς
τὴν κλίνην μόνον τῆς νυκτός, ἐπληραύντο δὲ ἐ-
ρίων, βάμβακος, ἐνίοτε δὲ πετῶν καὶ λεπτοῦ
χνού πτίλων. Σημειωτέον πρὸς τούτους, ὅτι οὐδε
αἱ κλῖναι αἱ σιδηραὶ εἶνε ἐφευρήματα τῶν νεώτερων,
οὔτε τὰ στρώματα καὶ αἱ ἐλαστικαὶ σπείραι· τὰς
τελευταίας ταύτας ἐπιλοπόνουν οἱ Αἰγύπτιοι
οὐχὶ ἐκ χάλυθος, ἀλλ' ἐκ καλάμων ἢ κλάδων
φοίνικος. Τοῦ Ἐξέρου ἡ ἀργυρόπους κλίνη μετὰ
τῆς ἐξ ἀνθῶν πεπλεγμένης ἀψίδος καὶ τῶν λοι-
πῶν μυστηρίων τῆς κοσμητικῆς τέχνης ὑπάρχει
τοῖς πᾶσι γνωστὴ ἐκ τοῦ Ἡροδότου. Οἱ Ἕλλη-
νες τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων ὀλίγον ἐφορῶντιζον
περὶ μαλακῆς κλίνης, διότι ἐφαντάζοντο ὅτι
ἐκθληνέται ὁ ἀνιστάμενος τῆς πρωῒας καὶ μὴ
πονῶν τὰ ὅσα ἐνεκὲν τοῦ σκληροῦ τῆς στρω-
μῆς. Βραδύτερον ἐνόησαν τὴν ἀξίαν τῆς κλίνης
καὶ προεβίβασαν τὴν τέχνην εἰς τελειότητα διὰ
τῆς ἐμφύτου φιλοκαλίας τῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι οὐ
μόνον ἐμίμησάν, ἀλλὰ καὶ ὑπερηκόντισαν τοὺς
Ἕλληνας ἐν τῇ τρυφῇ καὶ αὐριοῖν εἶναι ἡμέραν,
ἔλεγεν ὁ Κικέρων ἀνάκλινόμενος μετὰ τὸ ἄριστον
ἐπὶ μαλακῆς κλίνης. Ἰδιαιτέρον τῆς Ῥωμαϊκῆς
κλίνης χαρακτηριστικὸν ἦν τὸ μέγα ὕψος, δι' ὃ
πολλοὶ ἠναγκάζοντο νὰ μεταχειρίζονται θρανία
ὅπως ἀναβῶσι· συνήθεις ὑπῆρχον πρὸς τούτους ἐν
Ἰταλίᾳ αἱ ἀψίδες· ἀλλὰ περὶ αὐλαίων οὐδὲν
γινώσκωμεν βέβαιον. Κατόπιν ἡ γερμανικὴ ἀ-
γριότης ἐξήλειψε καὶ αὐτὴν τὴν μνήμην εὐμα-
ρῶν ἀναπαυτηρίων. Μόλις τῇ ΙΓ' καὶ ΙΔ' ἑκα-
τονταετηρίδι ἀναφαίνονται ὅπως οὖν κομψαὶ κλῖ-
ναι, ἀνήκουσαι ἀποκλειστικῶς εἰς βασιλεῖς καὶ
αὐλικούς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν σωζομένων δια-
θηκῶν. Ἀκολουθῶς εἰσῆχθησαν αἱ μέχρις ἡμῶν
παραδεδομένα ἀψιδωταὶ καὶ αἱ πτιλωταὶ κλῖ-
ναι, διότι ὡς οἱ μεσημβρινοὶ λαοὶ ἐτήρησαν τὰ
εἰσώματα, οὕτως οἱ βόρειοι προείλοντο τὰ πτίλα.
Ἀφ' οὗτου ὁ Ἰωάννης Κλάρικος τῷ 1813 ἐπενόη-
σε τὰς ἐξ ἐλαστικοῦ διὰ τοῦ ἀέρος πληρουμέ-
νας, ὃ δὲ Ἀρνὼ ἢ ὁ Γρὸς τὰς διὰ τοῦ ὕδατος
κλῖνας, ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη καὶ φιλοκαλία ἐμη-
χανήσατο πᾶσαν ἀνακούφισιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς
καὶ τοὺς Σαρδαναπάλους. Ὅσακις, φίλε ἀναγνώ-
στα, σρέφεις εἰς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ ἐπὶ τῆς
κλίνης σου καὶ δὲν δύνασαι νὰ κοιμηθῇς, ἀνακά-
λεσον εἰς τὴν μνήμην σου ὁπόσαι ἑκατοντάδες
ἰσλανδικῶν χηνῶν ἐτίλθησαν ἵνα πληρώσωσι τὸ
προσκεφάλαιόν σου, ὁπόσαι οὐραὶ καὶ χαῖται τῶν
ἐν Πάμπας καλπαζόντων ἵππων ἀπεκόπησαν ἵνα
γεμίσωσι τὸ στομάχ σου, ὁπόσα πρόβατα τῆς
Αὐστραλίας καὶ τῆς Ῥωσίας ἐκάρησαν ἵνα σοὶ
χορηγήσωσιν ἔρια, ὁπόσοι Μαῦροι ὑπὸ τὸν καυ-
στικὸν τῆς Ἀμερικῆς ἥλιον ἐκαλλιέργησαν τὸν
βάμβακα, καὶ ὅα κοιμηθῇς.

Οὐχὶ πάντες εἶνε ῥαθυμοὶ, οἱ προτιμῶντες νὰ
ἀναπαύωνται ἐν τῇ κλίνῃ μακρότερον τοῦ δεον-
τος χρόνον. Πρὸ 65 ἐτῶν κατάρχει ἐν τῷ χει-
ρίστῳ κοριθῶνι τοῦ φαυλοτάτου τῆς Βενετίας ξε-
νοδοχείου πτωχὸς καὶ ἀσημὸς μουσικὸς, ὀνόματι
Ῥοσσίνης· οὗτος, καίπερ ἔχων τὸ 24 ἔτος, ἐφο-
βεῖτο σφόδρα τὸ βενετικὸν ψυχρὸν· θέλων δὲ καὶ
νὰ ἐξοικονομήσῃ χροῖματά, ἔμενεν ἄρας πολλὰς
ἐν τῇ κλίνῃ καὶ ἐμελοποίησε μελοδραμά τι. Εἶγε
τελειώσῃ μίαν διφωνίαν, ὅποτε ὁ χάρις ἐξ-
έρευσεν τῶν πεπηγότων δακτύλων του καὶ κα-
τέπεσεν ὑπὸ τὴν κλίνην· ὁ Ῥοσσίνης ἐκυψεν,
ἀλλ' ἐνόησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν καταφθάσῃ
ἐάν μὴ κατέβαινε τῆς κλίνης· ἀλλὰ τὸ ψυχρὸς
ἦν ἀφόρητος! «Εἰς κόρακας ἡ διφωνία!» (ἀνε-
φώνησε), θὰ τὴν γράψω ἐκ δευτέρου· δις καὶ
τρὶς ἡ μνήμη τῷ ἠρνήθη τὰς ὑπηρεσίας τῆς, δις
καὶ τρὶς ὁ Ῥοσσίνης ἐκυψε μετὰ πόθου καὶ
στεναγμῶν ὑπὸ τὴν κλίνην, ἀλλ' οὐδὲ τότε ἀ-
νέστη. «Ἰσως θὰ ἦτο ἀπαίσιος οἰωνός, ἐάν ἡ-
γερόρην ἵνα τὴν ἐπάρω, ἀφ' οὗ ἐπεσέν· ἀς γράψω
νέαν διφωνίαν». Εὐθύς δὲ ὅτε ἐτελείωσεν, ἰδοὺ
εἰσέρχεται φίλος ἐπιστήμιος· «φίλε, εἶπεν ὁ Ῥοσ-
σίνης, δοκίμασόν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου τὴν
διφωνίαν ταύτην». Ὁ φίλος τὴν δοκιμάζει καὶ
δὲν εὐρίσκει λόγους ἀρμόδιους ἵνα τὴν ἐπαινέσῃ.
«Ἐκτεῖνον τῶρα τὸν βραχίονά σου ὑπὸ τὴν
κλίνην καὶ ἐξέτασον μίαν ἄλλην παλαιωτέραν». ὁ
φίλος εὐρίσκει τὴν δευτέραν· ἀσυγκρίτως κα-
λητέραν τῆς πρώτης. «Εἶνε ἡ αὕτη, ἀγαπη-
τέ μοι», λέγει ὁ Ῥοσσίνης, καὶ τῷ διηγεῖται
τὸ συμβάν. Ἀμφότεροι ψάλλουσιν τὰς διφωνίας,
ὁ μὲν ἐν τῇ κλίνῃ, ὁ δὲ παρὰ τῇ κλίνῃ καὶ ἀμ-
φότεροι εὐρίσκουσι τὴν καταπεσοῦσαν προτιμο-
τέραν ἐκ τῆς δευτέρας ἐποίησε βραδύτερον ὁ
ἐπιφανὴς μουσικὸς τριφωνίαν.

Πολλοὶ ὑψηλοὶ διαλογισμοὶ, πολλὰ γενναῖα
κατορθώματα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἐγκλήματα ὁ-
φείλουσι τὴν ἀρχὴν τῶν εἰς προσκεφάλαιον.

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δοῦκος

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχίου.]

468.

Ὑπάρχουσι μοχλοὶ σοφίας καὶ δεινότητος
μεγάλῃς παραίτιοι.

469.

Αἱ μὴ ἀναίτιοι εὐχαὶ οὐδέποτε εἶναι διακαεῖς.

470.

Τοῦ ἀνθρώπου ὁ χαρακτήρ κυμαίνεται ἀνά
μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας, σχεδὸν δὲ καθ' ὅλα
ἔρμαιον εἶναι τῶν περιστάσεων.

471.

Κατὰ τοὺς πρώτους αὐτῆς ἑρωτας ἡ γυνὴ ἀ-
γαπᾷ τὸν ἑραστὴν, κατὰ τοὺς ἑρωτας δὲ τοὺς
κατόπιν ἀγαπᾷ μόνον τὸν ἑρωτα.

472. Καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ πάθη, συμπεριφορᾶς ἀλλοκότου μετέχει. Δίς γυνέται, λόγου χάριν, ὁ ἄνθρωπος νὰ δηλοποιήσῃ ὅτι ζηλοτυπεί, σεμνύνεται ὁμῶς, διότι ἐζηλοτύπει πατέ, καὶ διότι ζηλοτυπίας ἐπιδεικτικὸς εἶναι.

473. Σπάνιος εἶναι ὁ ἀληθὴς ἔρως, ἀλλ' ἐστὶ σπανιώτερα εἶναι ἡ φιλία ἢ ἀληθής.

474. Ὀλίγων γυναικῶν ἡ ἀξία εἶναι διαρκεστέρα τοῦ κάλλους αὐτῶν.

475. Πολλάκις ἐμπιστεύομεν τῆς καρδίας ἡμῶν τὰ ἀπόκρυφα, τὸν οἶκτον ἢ τὸν θαυμασμόν κυρίως ἐπιζητοῦντες.

476. Πάντοτε ὑπὲρ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ φρονουμένου προσώπου ὁ φθόνος πλείοτερον διαρκεῖ.

477. Σταθερὰ ἐπιμονὴ καὶ πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἔρωτος χρησιμεύει καὶ πρὸς ἐκπύρωσιν καὶ παράτασιν αὐτοῦ· οἱ δὲ ἀσταθεῖς, οὓς διηνεκῶς ἄλλοτε ἄλλος ἔρως παραφέρει, οὐδέποτε ἀληθῶς ὑπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ κατελήφθησαν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ πρὸ τινων ἐτῶν ἀποβιώσας διευθυντὴς τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο κόσμων» Βυλὸς ἐπρόσφερε ποτε δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς εἰς διαφόρους λογίους. Εἰς τὸ τέλος εἰς τῶν συνδαιτυμόνων ἐγείρεται καὶ κάμνει τὴν ἐξῆς πρόποσιν: «Εἰς ὑγίαν τοῦ κ. Βυλὸς! Ἐάν δὲν δέχεται τὰ ἄρθρα ἡμῶν, δέχεται ὁμῶς θαυμάσια ἡμᾶς αὐτοὺς!» — «Κύριοι, ὑπέλαβεν ὁ Βυλὸς, ἐάν ἐδεχόμεν τὰ ἄρθρα σας, δὲν θὰ ἡδυνάμην νὰ δέλωμαι σᾶς τόσο καλῶς».

Ἡμέραν τινα λόγου συμπρόσόντος περὶ τοῦ Ἄλλερ, διχσήμου φυσιοδίφου, ἐνώπιον τοῦ Βολταίρου, οὗτος ἤρχισε νὰ τὸν ἐγκωμιάζῃ. «Ἄλλ' ὁ Ἄλλερ δὲν εἶνε ἐκ τῶν φίλων σας, ὑπέλαβέ τις τῶν παρευστώτων, καὶ ἐκεῖνος σᾶς ἔχει διὰ τὴν ἀγχόνην». — «Ἐπὶ τέλους, ἴσως ἀπατώμεθα καὶ οἱ δύο», ἀπεκρίθη ὁ Βολταίρος μετὰ λεπτοῦ μεριδιάματος.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἐκ τοῦ πταρμού ἐγένοντο πολλάκις μεγάλαι συμφοραὶ, κωφότης, παράλυσις, θάνατος· τούτου ἕνεκα προσηγόρευον τοὺς πταρνυμένους λέγοντες οἱ μὲν ἄρχαῖοι Ἕλληνες Ζεῦ σῶσον, οἱ δὲ νεώτεροι Ἰγεία, οἵοντι εὐχόμενοι νὰ μὴ πάθῃ τι κακὸν ὁ πταρνύμενος. Δὲν θὰ ἦτο ἄρα γε καὶ ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων ἀρμόζουσα ἡ χρῆσις παρομοίας εὐχῆς, λ. χ. ἐπὶ πρωτοπαίρων στιχοῦργων, ἐπὶ νεοσύμφων ;

ΙΩΝΑΣ

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Διὰ τὸν ἀνόητον ἡ ἐπιδειξις τοῦ πλούτου εἶνε ἀπόλαυσις

Προθυμότερον χαίρεται τὸν ἐπ' ἀμάξης γυνώριμον παρά τὸν πεζοποροῦντα φίλον.

Οἱ σιωπηλοὶ ἀνόητοί εἶνε ἐρμάρια κενὰ κλειδωμένα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὰ ἐπιτύμβια τῶν τουρκικῶν τάφων εἶνε τόσο ἀπλᾶ, ὥς ἀποτελοῦσι τὸ ἀντίθετον τῶν στομφωδῶν χριστιανικῶν ἐπιταφίων. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἡ τὸ ὄνομα μόνον καὶ ἡ ἡλικία τοῦ τεθνεώτος, ἐκλιπαροῦντος σιωπηλῶς τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκφώνησιν ἐνὸς Φατιχῆ (τοῦ πρώτου ἐδαφίου τοῦ Κορανίου, ἀναλογουμένου παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις πρὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν), ἡ σκέψις τις περὶ τῆς οὐθενίας καὶ ματαιότητος τῶν γιγνῶν, ἡ ἀναγωγὴ τοῦ νοῦ πρὸς Θεόν, τὴν αἰδίδιον πηγὴν τῆς ἀληθοῦς ζωῆς· ἰδοὺ ἡ ὕλη τῶν ἐπιτυμβίων τούτων.

Εἰς ἀναγνωστῆς.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐνας γέρος γνωστικὸς
Καὶ τοῦ κόσμου πρακτικὸς,
Ὅστις ἔργον τοῦ πρὸ χρόνων
Τὴν ταβέρναν εἶχε μόνον,
Μίαν μούσκει καλὴν
Ἵσαν πατέρας συμβουλήν.

Εἶπεν· «Ἄκουσε, παιδί μου,
Ποῦ νὰ ἔχῃς τὴν εὐχή μου·
Ὅσοι μῆνες μετὰ τὸ ῥῶ
Τὸ κρασί χωρὶς νερό.
Ὅσοι μῆνες δίχως ῥῶ
Τὸ κρασί μετὰ τὸ νερό».

Μ' ἄρεσεν ἡ συμβουλή,
Καὶ τὴν πρόσεχα πολὺ·
Κ' ἔργον εἶχα κάθε μέρα
Νὰ βωτῶ τὸν πατέρα
Ἄν ὁ μῆνας ἔχῃ ῥῶ,
Ἢ ὁ βάλω καὶ νερό.

Πλὴν τὸ περασμένο θέρος
Χρόνους μ' ἄφησεν ὁ γέρος,
Καὶ κακὸς μετὰ ἡὺς πόνος
Πῶς πασχίζω τώρα μόνος
Καὶ νὰ εὐρῶ δὲν μπορῶ
Ἄν ὁ μῆνας ἔχῃ ῥῶ.

Καὶ λοιπὸν πρὸς ἡσυχίαν
Συνειδήσεως τελείαν,
Κ' ἐπειδὴ τῇ ἀληθείᾳ
Κάθε λάθος ἀμαρτία,
ἔχει ῥῶ, δὲν ἔχει ῥῶ,
Τὸ κρασί χωρὶς νερό!

1. Ἀλεξ. Καταχουζήνοῦ Λυρικὰ. 1879.

ΑΘΗΝΑΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 19